ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ - ԹԻՒ 632 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 1898 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 16–28 | 13 Րեճէպ 1316 | 16 Թշրին Սա՛ 1314 | Գ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 632

«بوزانتيون»
ارمنجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائرهٔ مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quoticien, Politique, Financier et Litteraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

[illegible]

Վերջերս հայ շրջանակներու մէջ շատ խօսուեցաւ որբուհիի մը ամուսնութեան առթիւ։ Մեք ո՛չ անուն պիտի տանք, ո՛չ ալ տեղ պիտի որոշենք. զի նպատակնիս դէպքի մը առթիւ սկզբունք մը ուսումնասիրել է միայն։ Բարեսէր հարուստին մէկը ժամանակաւ ազգային հաստատութենէ մը որբուհի մը որդեգրած կ'ըլլայ։ Կ'խնամէ, կ'կրթէ զայն, բան մը չխնայելով, իբր թէ իր հարազատ զաւակն եղած ըլլար, ու վերջապէս կ'ամուսնացնէ յարմար մէկու մը։ Ծախս օժիտ չինել կուտայ, այնքան ճոխ, այնքան ճաշակաւոր, որ շատ մը բարեկեցիկ ընտանիքներու աղջիկներ ու հարսեր պիտի նախանձէին, և բոյն մ'ալ կազմելով նորակցորդ ամոլին, ամարանոց տեղ մը տուն մը կ'նուիրէ անոնց։ Ի մի բան, կարճ միջոցի մը մէջ աւելի քան 500 ոսկիէ կ'ելնէ՝ չէնք չնորհք տեղաւորելու համար այս բախտաւոր որբուհին։ Հարսնիքն ալ մեծածախս ընթրիքով կ'վերջանայ, եւն։

Արդ, երկու կարծիք յայտնուեցաւ այս դէպքի առթիւ։ Ոմանք վերջին ծայր գովեցին այս հարուստ ազգային՝ իր այս բարեգործութեան համար. «Երանի՜ թէ, ըսին, մեր ամէն հարուստներ ալ նոյն զգացումը տածէին որբերուն և որբուհիներուն նկատմամբ։ Երանի՜ թէ ամենքն ալ համառնէին բարեգործութենէ և նոյնքան ծառայէին գեղեցիկ իտէալի մը։ Սա որբուհին մինչեւ հիմա 1,000 ոսկիէ աւելի արժեց կրնայ ըսուիլ։ Ո՞ւր գնաց այս հազար ոսկին՝ եթէ ոչ՝ բարիք գործելու վսեմ գաղափարին։ Մարդն, որ այնքան հաշիւը գիտցող մէկն է, և պարապ տեղը քառորդ մէճիտ մը չի տար, եթէ խիղապէս բարեսէր մէկը չըլլար, այսքան կարեւոր գումար մը կ'ծախսէ՞ր երջանիկ ընելու համար որբուհի մը, որոյ նմանները շատ կան նոյն հաստատութեան մէջ, ուրիշ հաստատութիւններու մէջ ալ։ Հետեւապէս, այս մարդուն ո՛րքան ալ գովեստ տանք՝ կ'արժէ։»

Ուրիշ կուսակցութիւն մը տարբեր կարծիք յայտնեց։ «Այս բարեգործութեան ներքեւ մարդասիրութի՞ւն կայ աւելի թէ փառասիրութիւն կամ ետասիրութիւն։ Եթէ մարդը 10 որբուհի համեստօրէն խնամէր, այնքան պիտի չխօսուէր, թէեւ իր բարիք ա՛լ աւելի մեծ պիտի ըլլար։ Բայց ուզեր է, մէ՛կ որբուհիի համար չափէն աւելի ծախքեր ընելով, իր վրայ խօսել տալ։ Ազգին մէջ ա՛յնքան որբուհիներ կան, այնպէս չէ՞։ 1,000 ոսկիով ո՜րչափ որբուհիներ պիտի փրկուէին թշուառութենէ, անկումէ, կորուստէ, անպարկեշտութենէ։ Զգել բազմութիւնն և մէ՛կ հատին վրայ կեդրոնացնել իր բոլոր աղապատանքն, իր բոլոր խնամքը, քիչ մը տարօրինակ չէ՞, և անդի չի՞ տար քմահաճ մեկնութիւններու։ Երբ գիտէք թէ շատ մը որբուհիներ անօթութենէ կ'տառապին, և հիւանդութեան մահիճին մէջ [կամ մահիճէ ալ զուրկ] կ'տառապին անդին, ի՛նչ խելք, ի՛նչ զգացում՝ աշխարհքին փարան ծախսել միայն մէ՛կ որբուհիի կարկանդակներով, համադամներով, խորտիկներով յափրանալու աստիճան կշտացնելու, և ապարանքի պէս տուներու մէջ բնակեցնելու, երբ միւսները ձմրան առաջին ցուրտին հետ կ'դողան ծակ ու ծուկ տեղուանք։ Իրաւ, ամէն աղէկութիւն մէկ մարդէ սպասելն անիրաւութիւն է։ Չենք ալ ըսեր որ այս մէկ հատիկ ազգայինն այն միակ հաստատութեան մէջ ո՛քան որբուհի կար՝ իր պաշտպանութեան տակ առնէր խնամէր։ Բայց վերջապէս, երբ գիտենք թէ մէկ հատին համար սահմանած և յանձն առած գումարովը մէկէ աւելիներ կրնային նայուիլ խնամուիլ, ինչո՞ւ մէկ հատին փարիլ՝ մի միայն հասարակաց ուշադրութիւն հրաւիրելու համար, մեր բարեսիրութեան և մեր ճաշակի ազնուութեան վրայ հաւասարապէս [illegible] խօսելու համար մշտապատրաստ խնկարկուներէ։ Կ'ըսէք թէ այդ մէկ որբուհիին համար 1,000 ոսկի մը գնաց։ Ուրեմն, այդ մէկ որբուհին ա՛լ բան մը պիտի չյիշէ իր առջի խեղճութեան վրայ։ «Սալօն»ի Տիկին մը եղաւ գնաց։ Եսաքի վիճակն առջի վիճակէն հիմնապէս ա՛յնքան տարբերեցաւ որ ա՛լ ինքզինք հարուստի մը աղջիկ պիտի սեպէ, և կամ հարուստի մը թեւարկութիւնը վայելող աւելնոջ մը տեղ պիտի դնէ ինքզինք։ Ահա՛ բարեգործութիւն մը որ չպիտի արգասաւորի։ Այս որբուհին ալ իր կարգին ուրիշ որբուհիներ հոգալու պէտքը կամ պարտքը պիտի չզգայ. զի պիտի կարծէ թէ հայ որբուհի մը խնամելուն առաջին և վերջին պայմանը զայն վերջ ի վերջոյ «սալօն»ի տիկին մը ընել. ընելը պէտք է ըլլայ, և քանի որ ինք երբեք այսքան կարողութիւն չի կրնար ունենալ, ուրեմն ի նպաստ որբուհիներուն բան մ'ընել պիտի չուզէ։ Հետեւապէս, մեք, գովելով հանդերձ այս հարուստին բարեգործութիւնն այս մէկ որբուհիին համար, չենք կրնար ձեզ չափ յառաջ երթալ։ Այնքան դրամով շատ աւելի հիմնաւոր բարիք մը կրնար գործուիլ, և այս մէկ աղջիկն ալ այնքան չփացնել՝ անհատին համար թէեւ հաճելի, բայց իր տեսակին համար արդիւնաւոր գործ մը չէր, կ'ըսենք։»

Ո՞ր կողմն իրաւունք ունի։ Ի՞նչ կ'ըսէք։

—Եթէ մեր կարծիքն հարցուի, մեք կ'ըսենք թէ երկու կողմն ալ կը չափազանցեն իրենց ըսել ուզածները։ Ճշմարտութիւնն հոս ալ մէջտեղը պէտք է փնտռենք, ո՛չ թէ ծայրերը։ Այս տեսակ բարեգործութիւններու վրայ դատաստան ըրած ատեն, մեք առ հասարակ սխալ մը կ'գործենք։ Կ'յաւակնինք չափ և ձեւ դնել ուրիշներու բարեգործութեան կերպին։ Այս տեսակ միջամտութիւն մը մեր դիտած նպատակին հակառակ արդիւնք կուտայ։ Պէտք է թող տանք որ ամէն մարդ իր ուզած, իր սիրած ձեւով բարիք գործէ։ Բաւական է որ ամէն մարդ, իր կարողութեան և իր ճաշակին համեմատ, բարիք մը գործէ, մեզ անկ չէ հրահանգներ տալ անոր թէ «Դո՛ւն ատանկ պիտի չընես, ասանկ պիտի ընես։ Ատ ըրածէդ աւելի աղէկ գործ մը կար, ա՛ն ընելու էիր.» եւ այլ այսպիսի վարդապետական ճառեր, որք ի վերջոյ ծիծաղելի կ'ընեն ճառախօսները։ Ձեզ ի՛նչ փոյթ, մարդուն [illegible] էք, չէ նէ՝ այն փարաները մարդուն դո՛ւք վաստկեցեր էք։ Մարդն այն ձեւը սիրեր է բարեգործութեան, այն ձեւով ըրեր է։ Դուք ալ բան մ'ըրէք, բաւական է որ արդիւնքը բարի ըլլայ, խեղճութիւն մը, կարօտութիւն մը դարմանէ, վերցնէ մէջտեղէն, թշուառ մարդկութեան ամենափոքր մէկ անհատին ո՛ և է սփոփանք մը բերէ։ Բժշկանոյքը [illegible] անբաժան է բարեգործութեան ոգիէն։ Ասիկա ճանչնալով, անհատական ազատութեան, կարծիքի և զգացումի ազատութեան սկզբունք մը միայն ճանչած կ'ըլլանք։ Հետեւապէս, բնաւ իրաւունք չունինք բան մ'ըսելու այս ազգայինին մէ՛կ որբուհիի համար 1,000 ոսկի կամ աւելի ծախսելուն։ Բարի՛ վայելում երեքի՛ն ալ, թէ՛ բարերարին, որ իր բոլոր կեանքին մէջ անշուշտ պիտի յիշէ իր այս բարեգործութիւն. թէ՛ հարսին, որ ժամանակիս որբուհիներուն է՛ն երջանիկն եղած է, և թէ փեսին, որ խնամով կրթուած աղջիկ մը իր կեանքին ընկերուհի առնելով հանդերձ, պիտի զգայ թէ յաւենայն դէպս հարուստ աներոջ մը փեսան է։

Բայց, միւս կողմէ, եթէ մեզ հարցուի թէ ամէն հարուստ ալ ա՞յսպէս պէտք է ըմբռնէ բարերարելուն կերպը, բնականապէս չենք կարող Այո՛ ըսել։ Երբ ընդհանուր սկզբունքներու մէջ կ'ինանք, անշուշտ մեր կէտ նպատակին պէտք է ըլլայ՝ «մեծագոյն մասին մեծագոյն օգուտը» հանրածանօթ նշանաբանը։ Փոխանակ մէկ որբուհի մը Օտեսայի եղան կողիկով կամ մանով սնուցանելու, աւելի աղէկ է տասն—քսան որբուհի դո՛նէ պանիր հացով սնուցանել, բայց ապրեցնել։ Ասիկա ճի՛շտ է մանաւանդ տնտեսական, առեւտրական, դրամական տագնապներու ժամանակի համար, երբ աղքատ և անօք աղջիկներ ա՛լ աւելի կրնան ըլլալ, և կարօտութիւնք ա՛լ աւելի սուր, ա՛լ աւելի զգալի։ 1,000 ոսկին այս ազգային աղքատութեան և ազգային հաստատութիւններու այս ընդհանուր խեղճութեան շրջաններու մէջ իրաւ մեծ գումար մ'է, և շատ աւելի ստիպողական բարեգործութիւններու կրնար յատկացուիլ։ Անոնք որ բարեգործութեան յատկացնելիք դրամ ունին, պէտք է գոհանան Աստուծմէ որ իրենց միջոց ընձեռած է մարդկային մտքին է՛ն հաճելի մտածումներէն մին կատարելու, այսինքն՝ հաշուելու թէ այն դրամով ո՛րչափ շատ, ո՛րչափ անմիջական, ո՛րչափ ստիպողական բարիք կարող են գործել, և ո՛րքան մեծ, ո՛րքան տառապեցուցիչ թշուառութիւններ մեղմել, սփոփել՝ Իր փառքին համար, եւ Մարդկութեան պատւոյն համար։

ԿԱՆԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՈՒՇԱԳՐԱՒ ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Երաժշտութիւնը, գեղարուեստներու թագուհին, ամէնէն աւելի կ'խօսի սրտին ու հոգւոյն. անոր դիւթական ազդեցութեան տակ տառապանքները կ'ամոքին, վշտերը կ'թեթեւնան, յուսահատութիւնները կ'հալին, քէնն ու վրէժխնդրութիւնը կ'անհետանան, ազնիւ ու գեղեցիկ զգացումները կ'արթննան. երազները թեւ կ'առնեն ու յոյսերը գարնանային թռչուններու նման կ'ծլին։ Երաժշտութիւնը ժամանցներու ամէնէն ազնիւն, ամէնէն վսեմն և ամէնէն հեշտալին է. երբ մարդ օրեր ամբողջ ստիպուած է առօրեայ կենաց զբաղումներուն մէջ թմրեցնել իր սրտին ու հոգւոյն բանաստեղծական ձկտումներն, որքա՜ն երջանիկ կ'զգայ ինքզինքն երբ կարենայ բաբախուն սրտով առիթն ունենալ մէկ երկու ժամ երաժշտութեամբ օրօրուելու։ Այդ հազուադէպ առիթն ահա տուին մեզ ամերիկեան Գոլէճի շրջանաւարտ սանուհիք որոց մէջ տաղանդաւոր հայ օրիորդներ տեսնելու երջանկութիւնն ունեցանք։ Շատ սիրուն էր իրենց յղացած գաղափարն, ամբողջ կիներէ կազմակերպուած նուագահանդէս մը. կարգադիր մասնախումբը կիներ, հիւրամեծարները կիներ ու օրիորդներ, երաժիշտներն ալ օրիորդներ, ամենքն ալ գեղեցիկ, ամենքն ալ սիրուն, չնորհալի։ Հաւերժահարսներու պէս ճերմակ հագած աղջիկներ որքա՜ն վայելուչ փութկոտութեամբ կ'ընդունէին հանդիսականներն, ի՛նչ փափուկ հոգատարութիւն ցոյց կուտային, և ո՜րքան կ'գերազանցէին այրերն այդ մասին։ Նորատի դաշնակահար օրիորդները շատ լաւ նուագեցին, ամենքն ալ արուեստին քաջ տեղեակ. բայց մանաւանդ օրիորդ Վիվիան Էտուարտսի մեղմօրոր ու դիւթիչ ձայնն, որ Մէնտըլսոնի, տ'Արտըլօնի և Քովէնի ամէնէն զգայուն չետերը կրցաւ յաջողապէս արտայայտել, մեր ամէնուս սիրտը խորապէս յուզեց. ինքը՝ պարզ և համեստ, բուռն ծափահարութեանց փոթորկին նախընթաց անշուշտ այն մէկ քանի կաթիլ արցունքն որ լաւելայն հոսեցան գեղեցիկ աչքերէ. և միթէ արուեստագէտին ամէնէն մեծ վարձքը չէ՞ զգայուն հոգիներէ քաղած արցունքներն և միթէ անոնք իր ամէնէն անմահ դափնիները չե՞ն։ Իսկ ջութակը, Պ. Եօրանսքիի ջութակը։ Այն թրթռո՜ւն, այն զգայո՜ւն, այն անբացատրելի չետերով զեղուն ներդաշնակութիւնն որով ողողեց սրահն, ո՞վ կարող է բացատրել անոր ազդեցութիւնը. վինքը մօտիկ ընողը կ'ենթադրէր թէ հրեշտակներն արդարներու հոգիները յերկինս առաջնորդած ատեննին ճիշդ իր նուագածին պէս եղանակներ կ'նուագեն, մեղմ, անոյշ, շատ անոյշ, տխուր ու խորհրդաւոր միանգամայն։ Վակներիի Ռոմանսին մէջ գերազանցապէս յաջողեցաւ։

Հանդէսը վերջացաւ խմբերգով մը, Շումանի մէկ սիրուն եղանակը, զոր երգեցին մանկամարդ եւ սպիտակազգեստ աղջիկներ, առաջնորդութեամբ Պ. Լանկէի։ Եւ ամէն մարդ մեկնեցաւ գոհ ու երջանիկ, ի սրտէ չնորհաւորելով այն փութաջան տիկիններն ու օրիորդներն որոնք կազմակերպած էին հանդէսը, գրեթէ առանց բնաւ դիմելու այր մարդոց աջակցութեան. նշանակութեան արժանի կէտ մ'է այս եւ պատուաբեր։

Երաժշտութեան հեշտօրօր ազդեցութեան տակ, որ մեր մէջ կ'արթընցնէ մանաւանդ սիրոյ և գթութեան զգացումներն, յանկարծ գաղափար մը ծագում առաւ մտքիս մէջ։ Մարդկային ցաւերու եւ տառապանքներու վրայ խորհած ատենս յիշեցի հիւանդներն ու անօքներն, յիշեցի անոնք որ վայելք չունին, անոնք որ զրկեալ են, անոնք որ որբ են, անոնք որ մեր գթութեան կ'կարօտին, անոնք որ կ'մեռնին՝ կ'յուսահատին եթէ մեք չօգնենք իրենց, յիշեցի մեր Հիւանդանոցի հէք պատսպարեալներն, յիշեցի նաեւ թէ հո՛ն ալ տիկնանց խնամակալութիւն մը կայ, կարող, գործօն, ազնիւ տիկնանց խնամակալութիւն մը, որ կրնայ ինքն ալ կազմակերպել այսպիսի նուագահանդէս մը։

Ամէն հայ կին որ սիրտ կ'կրէ, պիտի փութայ իր կարողութեան չափով աշխատութեան մաս մը առնել իր վրայ. ան որ բարձր դիրք ունի, իր ազդեցութիւնը պիտի բանեցնէ հասոյթ գոյացնելու, ան որ եռանդ ունի, պիտի օգնէ կազմակերպութեան, մանկամարդներն ալ պիտի ըլլան հիւրամեծար, ինչպէս էին երէկուան հանդէսին, իսկ տաղանդաւորները չպիտի զլանան իրենց տաղանդով փայլ մը տալ անոր։

Ինչո՞ւ համար մեր աղջիկներ կը սորվին դաշնակ, ինչո՞ւ այնքան կը մշակեն իրենց երաժշտական ձիրքերն, եթէ գթութեան վսեմ ձեռնարկի մը մէջ իսկ զայն արդիւնաւորել պիտի մերժեն։ Ոչ, ապահովաբար. եթէ խնամակալութիւնն այսպիսի գործի մը ձեռնարկէ, մեծ համակրութիւն եւ մեծ աջակցութիւն պիտի գտնէ, մեր աղջիկներն ու կիները սիրտ կ'կրեն, անոնք կարող են ի հարկին ոտքի տակ առնելու սին նախապաշարումներն, անոնք փոյթ չեն ըներ այն սօտրին առարկութիւններ որք դժբախտաբար շատ անգամ հետեւանքը կ'ըլլան ամէն նորութեան։ Մեր ժողովուրդ որ գլխարկի ու հագուստի նորաձեւութեան բնաւ թշնամի չէ, ընդհակառակն յառաջդիմութեան նորութիւններուն դէմ կ'խօսի միշտ. բայց բարեգործական նպատակի մը համար աշխատողն երբեք ի նկատի առնելու չէ այդ առարկութիւններ. անոնք անցնիլ երթալու են իր վրայէն ինչպէս բարձրաբերձ լեռներուն վրայէն կ'անցնին կ'երթան փոթորիկները։

Աշխարհիս ամէն կողմը չարեր կան, և եթէ չարեր գտնուելուն համար մեք մնանք անգործութեան մէջ, մեք ջանք չընենք մեր նմաններուն օգնելու, մեք չփութանք սփոփել մեր կրցած կերպով աղքատին ու հիւանդին ցաւերը, միթէ քաջալերած չե՞նք ըլլար չարութիւնը. միթէ այժ տուած չե՞նք ըլլար անոր։ Արդ՝ ժամանակ է մէկ կողմ ձգելու նախապաշարումներն եւ գործելու,—գործելու ինչպէս կ'գործեն Եւրոպացի կիներն։ Անոնք ալ մեզմէ տարբեր խմորով չինուած չեն։

ՍԱՆԱՅԻՍ

ԲԱՍԵՆ ԳԱՒԱՌ

Բ.[*]

Մաքրութեան կողմէ ալ շատ լաւ չեն, գէշ ալ չեն։ Կլոր երես, պայծառ երան ծաղկահասակ երիտասարդներէ, հարս, աղջիկ և ջոջ անձինքներէ զատ, միւս ստորադաս մշակութեամբ պարապող անձինք, սաստիկ բան ու գործով զբաղեալ՝ ժամանակ չեն ունենար չարաթը մի անգամ չապիկ են. լուալ տալու ի տան, այլ, 3-4 շաբաթ մի անգամ բոքակով կամ իրենց պատրաստած օճառով։ Երբ աղօթարանը բացուելուն կ'լուացուին, զԱստուած փառաբանելով՝ յատուկ երես սրբիչ չունին, իրենց չապիկ կամ պարեգօտի երկայն՝ քղանցքներով, թեզանիքներով կ'սրբուին։ Տներու մէջ փայտի ոջիլ չկայ, այլ անձի կայ [բացառութեամբ], որ անմաքրութենէ լուի հետ կ'գոյանայ։

Ինչպէս յայտնի է, քաղաքացւոյն գործն ի մասին վաճառականութեան դրամագլխով կ'դառնայ, որի չահով կ'հոգայ իր ապրուստն ու կապուստը։ Իսկ շինականին՝ ընտանի չորքոտանի կենդանիք, քանզի իր արտօրայքն վարել ցանելու համար եզն, գոմէշ, կթանի կով, մատակ, մաքի, այծ է հարկաւոր։ Քաղաքացւոյն ջերմութեան [յեղանակս ձմրան] և կերակրոց պատրաստութեան համար վառելափայտ և ածուխ կ'գործածուի, իսկ գիւղացւոյն՝ յիշեալ անասնոց քաղորեն պատրաստուած ցանն ու աթարը։ Վերջիններն իրենց ախոռներն ցախուելով աւելելէ վերջ, կուի կողմն իչուկի վրայ դրած, թրիքնոցէն թիակով կուն անոր մէջ լեցրած, լամփայէն բռնած շալակեն վարձեալ մշակունք տանին թափին ձմեռ կալեր կամ մի հարթ գետնի վրայ և ամառն դանիքներին։ Ձեռաց աթար թխեն, չորցնեն, չարքեն կանայք։ Ապա քիչ քիչ բերեն տուն վառեն փայտի հետ։ Իսկ ախոռներն ու գոմեր խիկ վառելիք չեն ուզեր. նոքա ձմրան իսկ լաւ տաքցած կ'լինին իրենց մէջ եղած անասնոց չնչովը։ Գիւղացւոյն՝ լսարանի, դատարանի, ընթերցարանի, սրճարանի, գինետան տեղ կ'ծառայեն առանձինն կամ այս ախոռներին կից օթեակները, սենեակներ, որոց ճակատի պատի մէջտեղ շինած հնոցի երկու կողմն վերէն վար սփռեալ թաղիքների վրայ երկ-կարգ ծալլապատիկ նստած գեղի ջոջերն կա՛մ կ'վճռեն ընտանեկան մի հարց, կամ կ'ճաշեն անուշ անուշ, կամ կ'զրուցեն, վիճեն այլ և այլ նիւթերի վրայ, կամ կ'լսեն մի բարոյական երգ, առակ, առած և հէքեաթ [ձմրան երկար գիշերներին։]

Սոցա ամենավատթար մի կողմն ալ այն է, որ մարդ չուզեր ծանօթանալ, դա [illegible] է։ Ինչպէս ըսի արտաքուստ տանեաց վրայ լեցրած աղբն ու կուն և ի ներքուստ թոնիրի ամէնօրեայ հանած ծուխն ու մուխ, որ ներկելով ամենայն ինչ, առաստաղին բթաչափ ձանձախարիթ կապէ և մերթ ընդ մերթ մրկաթ կ'ընէ։ Մանաւանդ աչնան և գարնան տեղատարափ ձեան և անձրեւներին ջրի հետ սուզուելով՝ կաթիլ կաթիլ վար կ'թափին եւ յատակի վրայ շատ տեղեր մեռեալ լիճ կ'կազմեն, որ կաթիլքը կարելէ յետոյ, զայն կաթսաներով կաճեն դուրս թափեն, տեղն չոր փոշիով չորցնեն։ Այս կաթիլք աւելի Ալաշկերտի մէջ տեղի կ'ունենայ քան Բասենին, որի հողը սեւ է սև սաթի պէս, չուտ կ'փխրի, ջուր կ'ծծէ ներս, որով այս առթիւ բացի այդ ցորեան, գարի ալ շատ չի պահուիր գետնափոր հորերի և ամբարների մէջ։ Բայց այս ըսածս խեղճուկների խրճիթների համար է աւելի, միւս հարուստ դասակարգն եթէ բոլորովին զերծ ալ չէ այս աղէտէն, այժմ ի լաւ անդր փոխուելու վրայ է իր չէնք ու չնորհքով։

Աստի քանի մը տարի յառաջ կտաւատն այնքան յարգ չունէր ս.եղացւոց համար քան թէ հիմա։ Թէեւ երկիրն ինքնին բարեբեր լինելով այս սերմն բեղմնաւորելու լաւ միտում ունի, սակայն իւրաքանչիւր տուն իրեն բաւած ճրագ լուսի, ուտելու, գոմշուկներն ձիթելու հին ու մին ձիթահանքներէն զատ ընտիր ձէթ հանել տալու չափով ցանէին սերմն ի յարոտի և արդիւնքը ժողվէին, ոչ աւել։ Իսկ նորագոյն վաճառականութիւն և արուեստք որպէս այլոց իրաց, նոյնպէս և սորա յառաջացման մեծ զարկ տուին. երբ աստի կտաւատի մուտքն արեւելքէն յարեւմուտս Եւրոպա սովորական դարձաւ կարնոյ վաճառականաց ամանց ձեռքով։

Միշտ փնտռողներ ունենալուն համար այժմ առաւել կ'մշակուի նա Բասենի և Ալաշկերտի մէջ, քան երբեք յառաջներն, որ յաճախորդներ չունէր։ Հիմա սերմնցուի համար նորա մէն մի քիլէն [4 լիտր] կ'արժէ 30 դահ. օսմ. ոսկին 102 ղրշ.էն։ Ցորեանն ալ թէեւ ցարդ այդ գինն ունի, սակայն աժան տարիներ անոր նման ընդ միշտ գնողներ չունենալուն համար, գին չըներ, որով հողագործն իր պէտքերն հոգալու համար շատ կ'նեղուի, առոր անոր բերան կ'ծաէ, պարտքի տակ կ'ընկնի, ցորեն, գարին ալ չնչին գնով կամ ի տեղի տոկոսաց ձեռքէն կ'հանէ կամ երկար ժամանակ մնալով հորի, ամբարի մէջ կ'ոչնչանայ, կ'փտի։ Ուր էր որ ընդ միշտ մեր վաճառականներ այս հացաբոյսերն ալ անոր պէս արտածելու մի դիւրին եղանակին գտնէին, որով հողագործութիւնն օր ըստ օրէ նոր ոյժ կ'առնուր, զարգանար։ [*]

Պ. Ց. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
Ալաշկերտ.

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԸՐ Ի ԴԱՄԱՍԿՈՍ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, Նոյ. 8

Պաղեստինի մէջ այնքան մեծ պատրանքներ ունեցանք որ կասկածով ճամբայ ելանք դէպի Դամասկոս։ Կը վախնայինք որ այս վիպային քաղաքի փոչիի պիտի փոխուի երբ իրեն մօտենանք։ Բայց մեր կասկածն անտեղի էր։ Դամասկոս կրնայ չըլլալ այնպէս, ինչպէս նկարագրած են զայն մարգարէք, բանաստեղծք և նկարիչք։ Իր վտակներն աւելի յստակ, իր աղբիւրներն աւելի քաղցրահոս, կամ իր մարմանդներն ու պարտէզներն աւելի կանաչ չեն քան Անգլիոյ մէջ նմանօրինակ բաները։ Իր խուժանն աւելի զանազանակ և նկարագեղ չէ քան Երուսաղէմի խուժանն, և ոչ ալ իր փողոցներն աւելի չքնաղ։ Բայց Դամասկոս այս անջրդի վայրերուն մէջ ովասիս մ'է, և իր տեսարան կարծես պաղ ջուրի հոսանք մ'է Անապատին մէջ։

Դամասկո՜ս։ Վիպային ո՜րպիսի անուշահոտութիւն մը կ'բուրէ այս քաղաքի չուրջ, որ յաջորդաբար կրած է Մարգարիտ Արեւելից, Երկրաւոր Դրախտ, Թագուհի Արեւելից, Բաղաք Գավետաց և Խնդութեան անունները, մարգարէներէն և բանաստեղծներէն երգուած — կենդանի ջուրերու մէջ յեռեալ զմրուխտ մը։ Դամասկո՜ս։ Այս ձայնին ի լուր՝ ժամանակն յետս կ'թաւալի, և մութ դարերէն դուրս մեր առջեւ ցցուած կ'տեսնենք անհամարներն Սալահէտտինի և Խաչակրաց, Թուրքաց և Թաթարաց, Մոնկոլաց և Մէմլուքներու։ Ումմեանց չքեղափառ, պերճ և փարթամ ճոխութիւններն, Աստարտէի [Աստղիկի] մեհեանները, Դարեհի գանձերը մեր առջեւ կան սփռուած։ Կ'տեսնենք անժպիտ դէմքն Ս. Պօղոսի որ «սպառնալիք եւ մահ կը շնչէ», ի Դամասկոս առաջնորդուած ձեռքէն բռնուելով, «կուրացած լուսոյն թափէն». տխրազգաց դէմքերն Երեմիայի եւ Եսայիի որ կ'քարոզեն. «Ահա Դամասկոս կ'դադրի քաղաք մը ըլլալէ, եւ աւերակներու կոյտ մը պիտի ըլլայ. Եղիսէ կ'արտասուէ վասն այն չարեաց զոր Հազայէլ Իսրայէլի Որդւոց գլխուն պիտի բերէ. Դաւիթ իր պահնորդներով, եւ Դամասկոսցի Եղիազարն», Աբրահամու տան վերատեսուչն, որուն կ'նախանձի իր տէրն։ Եւ միգամած անցեալոյն մէջէն պլպլացող այս տեսարաններուն մէջ կ'նշմարենք տեսիլներն — բայց այս վերջինք որքա՜ն իրական—արաբական գիշերներուն — մեքենայութեանց եւ խաւարային արկածներու գիշերներ Հարուն էր Ռաշիտի հետ։ Այս վերջնոյն վրայ կ'մտածենք, երբ մեր ետեւը կ'թողունք երկաթուղւոյն կայարանն իր աղմկալից, պայծառերանգ ամբոխով, իր դրօշներով, երաժշտախմբերով, Փաշաներով ու զինուորներով որք կ'սպասեն բարի գալուստ մաղթելու Վիլհէլմ կայսեր։ Նեղ փողոցները, մութ անցքերը, ստուերամած դռները վանդակապատ պատուհաններով եւ անհիւրընկալ տուներով, կ'յիշեցնեն մեզ «Արաբական Գիշերներու» դէպքերէն, որք ամէն բանէ աւելի իրական կ'թուին Բօլինսըրի կամ Ուէլլհաուզէնի էջերուն մէջ։ Մեր պանդոկը կ'գտնուէր Մահմէտականաց թաղին մօտ պզտիկ փողոցի մը մէջ, ուր պերճանք չկար բնաւ։ Բայց ա՛յդ էր Դամասկոսի ճամբան։ Պատուհասուն պատերուն մէջտեղ կ'գտնուէին ապարանքներ— գունաւոր մարմարիոնով և մոզայիքներով քարդած երազնե՛ր, որոց գաղտնիքները կորսուած են, յորմէհետէ Լէնկթիմուր քաղաքը կրակի տուաւ։ Փոքրիկ դռնէն կ'անցնինք բակ մը, մարմարիոնով սալարկուած։ Աղբիւր մը կ'պղպջակէ, կ'ցրցնի բակին կեդրոնն հասուն պտուղներով նարնջենիներու, բոսորագեղ և ոզկուզակերպ ծաղիկներով դափնեվարդերու, մթագոյն և չքնաղ սաղարթներով նոճիներու, և դեղնած յասմիկներու մէջտեղ։ Բակին պատերը շինուած էին սեւ ու սպիտակ մարմարիոնի շարքերով, և մէկ կողմը կար խորունկ անկիւն մը ներս քաշուած, որոյ տանիքը ծածկուած էր կապերտներով եւ բազմոցներով։ Հոն վերը կ'ճանճանչէր երկինքն, և մեր ականջներուն եկաւ հնչեց Մուէզզինի բարեպաշտիկ աղաղակը փողոցին կուշտը գտնուած աշտարակէն—երեկոյեան աղօթքի անուշակ հրաւէրը։ Այս խորհրդաւոր երգ գոգցես երկնքէն կ'իջնայ անբացատրելի կերպով մեղմաղձիկ ծփանքներով։

Կայսրն եկաւ երկրորդ օրն, եւ բազմապատիկ արարողութեամբ առաջնորդուեցաւ քաղաքին մէջ։ Զինուորները գոցած էին փողոցները. մէն մի տուն կ'խնդար, կ'հրճուէր դրօշներով և կանթեղներով—որ երեք օր և երեք գիշեր վառուեցան ըստ բարձրագոյն հրամանի։ Հազարաւոր ժողովուրդներ իրար եկած էին ողջունելու համար — Մահմէտական և Քրիստոնեայ, Տիւրքի և Քիւրտ, գիւղացի և Պետեվի։ Մարոնիները միայն չմասնակցեցան, այս քրիստոնեայ աղանդաւորք, որք Ֆրանսացի կ'անուանեն ինքզինքնին, և Բարիզի պղտոտաշրջիկներուն բոլոր բովանդակ հայրենամոլութիւնն ունին։ Կայսերական թափորի միջոցին տեսարանը խիստ փայլուն և ոգեւորեալ էր։ Երուսաղէմի մէջ միայն այսքան գոյն կարելի էր տեսնել։ Կանանց մէջ տարազի քիչ տարբերութիւն կայ — «իզար» մը կամ թոյլ կրկնոց մը, որ գլուխը ծածկելով կ'իջնայ մինչեւ ոտքերը, գունաւոր կամ ճերմակ քօղով մը Մահմէտականներուն համար։ Հարուստ տիկինները կ'կրէին սեւ մետաքսեղէն, մինչդեռ աղքատ Քրիստոնեայք սպիտակ բրդեղէն, եւ աղքատ Մահմէտականք սաթի գոյնով կամ սեւ պաստառ։ Այր մարդիկ աւելի նկարուն են իրենց բազմագունեան «ապա»ներով, փաթթոցներով և թարփուշներով կամ ֆէսերով, որոց վրայ շրջանակաձեւ կ'պարուրուի, ման կուգայ սպիտակ լաթեղէն մը ըստ Արեւելեան սովորութեան։ Կարիճ գեղացիներ եւ Պետեվիներ՝ ցփսիներ փաթթած իրենց գլխուն և խոշոր լաթեր իրենց մէջքը ոլորած, երանգ կուտան բազմամբոխին որ սիրայօժար կ'խռնուի միշտ յառաջ՝ կայսեր ու կայսրուհւոյն

[*].—Տար. ԴՇ.ի թիւէն։

[*].—Մնացեալն յաջորդ թուով։

երեսը տեսնելու գոնէ անգամ մը։ Իրենց կացուցիրքն հիանալի էր, Թէեւ զինուորք խարազանով ետ կը քշէին ժողովուրդը, կին եւ տղայ չնայելով, կարգապահութիւնն անվթար ընելու համար։ Գիշերն երբ Ն. Վեհափառութիւնք կ'ճաշէին կուսակալին ապարանքը, փողոցներն ու հրապարակը կ'վխտային ամբոխը։ Տուները, խանութներն եւ հասարակաց շէնքեր կ'փայլէին աշտանակներով եւ կանթեղներով։ Հրթիռներ բոցեղէն պոչերով կ'վազէին եւ կ'բարձրանային օդն ի վեր, եւ մեծ հրապարակին շատրուանը պէսպէս գոյներով կ'ցոլացնէր Բիւրեղային Պալատի մը հրախաղութիւնները։ Շատ տարիներէ ի վեր Դամասկոս այսպիսի ոգեւորութիւն չէր տեսած, որովհետեւ այստեղի ժողովուրդն իր առերեւոյթ Թըմբրութեան եւ անտարբերութեան ներքեւ աչխոյժ ունի եւ հետաքրքրութիւն։ Սրճարան մը նստած, վայելելով աղու գրգռումը տաճկական մառնոցակ մը սուրճի եւ Թօքալիր փչելով Նարկիլէ մը, մտս գտնուողի մը հետ կայսերական այցելութեան վրայ կը խօսէի, ո՛չ Թէ անոր քաղաքական այլ աւելի տնտեսական երեւոյթներուն վրայ։ [Մնացեալը յաջ.]

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱԶԱՏԱԿԱՆԱՑ մեծ միթինկի մը մէջ Սըր Հ. Ֆաուլըր արտաքին գործոց վրայ խիստ շահեկան բանախօսութիւն մ'ընելով, ըսաւ Թէ Խորհրդարանին վերջին Նստաշրջանն անշահագրգիռ եւ անգոյն եղած էր։ Այս նկարագրութիւն ուղիղ ըլլայ կամ ոչ, 1898ի քաղաքական պատմութեան չի յարմարիր գոնէ։ «1898 տարին արձանագրեց մահը դարուս երկու առաջնակարգ դիւանագէտներուն, որք ազդեցին մեծ կայսրութեանց քաղաքականութեան վրայ, որոց նախարարապետներն եղան տարիներու երկար շարքի մը մէջ։ Մր. Կլատսդընի եւ Պիզմարք իշխանի նշանաւոր ասպարէզներուն վրայ վերջին դատողութիւնն ապագայ սերնդին կ'վերաբերի, բայց Մր. Կլատսդոնի պաշտօնակիցք, հետեւորդք եւ ժամանակակիցք ապագայ սերունդէն աւելի կրնան զգալ այն կորուստը զոր մահն ազդեց անգլիական Խորհրդարանին, անգլիական քաղաքականութեան եւ մեր մեծ ազգին հանրային կեանքին վրայ, որուն ամենամեծ եւ ամէնէն նշանաւոր քաղաքացին էր գերազանցապէս եւ ըստ խոստովանութեան ամէնուն։ Տագնապալից շրջանի մը մէջ, այսինքն երբ Մր. Կլատսդըն քաղաքական ասպարէզէ քաշուեցաւ եւ Ազատական կուսակցութեան պետի խնդիր ծագեցաւ, Մր. Մորլի յանկարծ վիճարանութիւնը փակեց սա՛ յիշատակելի խօսքն արտասանելով. «Թափուր տեղ չկայ»։ Հիմա սակայն Թափուր տեղ մը կայ։ Պարապ մը կայ, ընդհատ միջոց մը կայ, որ չէ լեցուած եւ չպիտի կրնայ լեցուիլ (Ծափեր)։ Մր. Կլատսդոն եւ Պիզմարք իշխանի անյայտացումն արձանագրող տարին պատմութեան դարագլուխ մ'եղած է Եւրոպայի, Ասիոյ, Ափրիկէի եւ Ամերիկայի մէջ։ Միացեալ Նահանգները դիւանագիտութեան ամէնէն ճշմարիտ բնազդումներուն հպատակելով ճանչցան Թէ կայսրութիւններն ալ պարզ եւ խոնարհ անհատներու պէս պարտաւորութիւններ ունին, եւ Քուպայի վերջին գովելի պատերազմով Եւրոպայի եւ Ասիոյ դիւանագիտութեան մէջ ազդեցիկ եւ զօրաւոր տարր մ'եղան։ Չինաստանի մեծ եւ խորհրդաւոր կայսրութիւնը դարձեալ խնդիր եղաւ արեւմտեան պետութեանց գրասեղանին վրայ, եւ այդ ընդարձակ կայսրութենէն երկար ատեն փտարուած քաղաքակրթութիւնն ու վաճառականութիւնն ընդարձակ սահմանի մը վրայ մուտք ունեցան։ Ինչ որ ալ ըլլայ այդ երկրի մէջ եղածներուն արդիւնքն, եթէ այդ կայսրութիւն բաժանուի կամ ուրիշ կերպ ըլլայ, ապահով կրնանք ըլլալ Թէ Չինաստանի հին դրութիւնը վերջ գտաւ։ Կեդրոնական Ափրիկէի մէջ անգլիացի մեծանուն զօրավար մը կրակոտ եւ փայլուն պատերազմի մը վերջ տուաւ կործանելով բանաւոր եւ գերեվաճառ ցեղ մը որ կ'ճնշէր Ափրիկէի խեղճ բնիկները։ Խարթումի նուաճումը վերստին բացաւ Նեղոսի ճամբաները բոլոր ազգաց վաճառականութեան առջեւ։ Անգլիոյ բացած ճամբաները կը բացուին բոլոր ազգաց համար։ Մեք գոց դուռ չունինք։ Ափրիկեան ցամաքին մեծագոյն մասին բնակչաց տարինք խաղաղութիւն եւ զարգացում, վերջապէս Ռուսիոյ կայսրն առաջարկութիւն մ'ըրաւ որ արժանացած է շնորհակալութեան ամէն անոնց որք կ'փափաքին խաղաղութիւնն, յառաջդիմութիւնն, ու կրօնն յառաջ գացած տեսնել։ Ի՛նչ որ ալ ըլլայ վախճանն այդ առաջարկութեան, բաւական է որ սկզբնաւորութիւնն է քաղաքականութեան մը զոր ընդունիլ Եւրոպայի չահն է։ Գալով Ֆրանսայի հետ մեր յարաբերութեանց, անգլիական կառավարութեան բռնած ուղին ամբողջ ազգին գնահատման արժանացաւ։ Տարակոյս չկայ որ կառավարութիւնն ամէնէն ուղիղ բանն ըրաւ ամենէն ուղիղ ճամբով։ Լ. Սոլզպըրի տը հայրենիս ունեցած իր պարտքը կատարեց այնպիսի եղանակաւ, որ սակայն անպատուաբեր չէ Ֆրանսացի ազգին։ Մեք չենք փափաքիր ժխտել Ֆրանսայի վաճառականութեան, անոր գաղթային ծաւալման կամ չճանչնալ ու քիչցնել Ֆրանսայի օրինաւոր պահանջումները»։ Սըր Հ. Ֆաուլըր դարձեալ խօսելով Զարին առաջարկութեան վրայ, ըսաւ Թէ ամենամեծ պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին այն դիւանագէտն եւ այն ազգն որ անտարբեր գտնուին այդ հրաւէրին, եւ վերջապէս յայտարարեց Թէ արդի քաղաքական հորիզոնին միակ փայլուն կէտն է մտերմական համակրութիւնն Անգլիոյ եւ Միացեալ Նահանգաց միջեւ։

ՄԱՃԱՌ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ մէջ վերջացած չէ տակաւին Հէնցիի արձանին գործն, որուն առիթ տուաւ կերպով մը Ելիզապէթ կայսրուհւոյն մահը։ Այս արձանին տեղափոխութեան առթիւ մաճառ խորհրդարանին ընդդիմադիր կուսակցութիւնները կ'առաջարկեն որ զօրավարին համար նոր արձան չկանգնուի։ Կոմս Աբոնեի եւ ուրիշներ վիճաբանութեան միջոցին երկար հատուածներ արտասանեցին Հունգարիոյ պատմական գրքերէն եւ յիշատակարաններէն, ապացուցանելու համար Թէ Զօր. Հէնցի պատուաւոր մարդ մը չէր, այլ մատնիչ մը, եւ Թէ իրեն համար արձան մը անպատուութիւն է մաճառ ազգին։ Քանի մը խօսքով բացատրենք ընդդիմադիրներուն առարկութիւնը։ Զօր. Հէնցի Թոռն է Սամըլ Հէնդիսիի որ 1749ին գլխատուեցաւ իբրեւ դաւադիր Սակաւապետական Վարչութեան դէմ, եւ որ, երբ դահիճը չէր կրնար իր պաշտօնն աղէկ կատարել, բացագանչած էր. «Այս Հանրապետութեան մէջ աղէկ բան չկայ, ոչ իսկ կախաղանի փայտը»։ Իր այրի կինն Աւստրիա փախաւ իր զաւկին հետ որ այն ատեն 14 ամսուան էր, եւ ապա մնալով աւստրիական բանակին մէջ սպայ եղաւ եւ ամուսնացաւ մաճառ աղջկան մը հետ, պահելով սակայն իր զուիցերիական հպատակութիւնը։ Ասոնց ամէնէն պզտիկ որդին Հայնրիհ Հէնցի, այսինքն ծանօթ զօրավարն, 1848 գարնան հրամատար էր Հունգարիոյ Բեդերվարդեայն ամրոցին, երբ Աւստրիոյ հետ պատերազմը ծագեցաւ. եւ որովհետեւ մաճառ բանակին հաւատարմութեան երդում ընել չէր ուզեր, ձերբակալուեցաւ։ 1848 Դեկտ. 17ին Բեչքա բերուեցաւ Լուի Քօշութի առջեւ, որ ամէն ջանք ի գործ դրաւ սիրաշահելու համար այս զինուորական ճարտարագէտն որ ճիշտ մաճառ բանակին պէտք եղած մարդն էր, Թէեւ 63 տարեկան։ Քօշութ եւ ուրիշ բարձրաստիճան Մաճառներ հաւաստեցին Թէ Հէնցի ազատ արձակուեցաւ իր պատուոյ խօսքին վրայ Թէ Մաճառներուն դէմ զէնք չպիտի գործածէ, մինչդեռ Աւստրիոյ դիւանատան մէջ պահուած վաւերագրեր ցոյց կուտան Թէ Հէնցի բանտարկուեցաւ Բեչքայի բերդերէն մէկուն մէջ մաճառ պատերազմական ատենին առջեւ դատուելու միջոցին, եւ երբ Աւստրիացի Մարեշալ Իշխան Վինտիշկրաց Պուտա եւ Բեչքա քաղաքներուն տիրեց, Հէնցի ազատ արձակուեցաւ։ Պուտայի միջնաբերդին հրամանատար կարգուելով, պաշտպանեց զայն 1849 Մայիսին Մաճառներուն յարձակման դէմ, եւ ուրիշ սպաներով ու 426 մարդերով ինկաւ ճիշտ իր հիմակուան արձանին քովերը։ Այս պատմութենէն կ'տեսնուի Թէ վէճը սա՛ կէտին վրայ կ'դառնայ Թէ Հէնցի պատուոյ խօսք տուա՞ւ Թէ ոչ, որովհետեւ ինչպէս Մաճառ երեսփոխան Մ. Հոլօ դիտել տուաւ. «Հունգարիոյ մէջ հազարաւոր աւստրիացի քաջ զինուորներու գերեզմաններ կան եւ կ'յարգուին, ինչպէս կ'վայլէ քաղաքակիրթ ազգի մը։» Ազգային պաշտպանութեան Նախարար Պառոն Ֆէյերվարի սա՛ տարօրինակ պատասխանը տուաւ. «Հէնցիի տուած պատուոյ խօսքն այնչափ ժամանակ միայն տեւեց որչափ Պուտա մնաց Մաճառներուն ձեռքը։» Ասով կ'ընդունի Թէ Հէնցի պատուոյ խօսք տուած էր, ինչ որ ճշտիւ կ'ուրանան Աւստրիոյ զինուորական մատենագիրք։ Ասկէ զատ Նախարարն ուրիշ սխալ մ'ալ գործեց։ Ընդդիմադիրներուն յարուցած անընդհատ աղաղակներէն զայրացած, Ֆէյերվարի Ազգային Կուսակցութեան Նստարաններուն կողմը դառնալով ըսաւ. «Պատուոյ խնդիրներու վրայ ճառ մի՛ խօսիք ինձ։ Ասիկա չի վայլեր այն կուսակցութեան որ պատւոյն ոտնակոխ կ'ընէ» (Անհուն աղմուկ, և «որի՞ համար ըսել կ'ուզէք» աղաղակներ)։ —«Եթէ կ'փափաքիք պիտի ըսեմ» (Կոմս Աբոնեի և իր ընկեր. «Ո՞վ է»]։—«Դուք էք» [Սոսկալի խռովութիւն]։ «Հա՛ արդէն դուք էք։» Այս խօսքերէն վերջ տեղի ունեցած տեսարանը տարի մը առաջ Աւստրիոյ Խորհրդարանին գայթակղութիւնները կ'յիշեցընէ։ Անդամներ ցատկեցին պոռալով. «Դո՛ւրս»։ «Ներումն պէտք է խնդրէ։» Ուրիշներ բռունցքներով կ'ծեծէին իրենց գրասեղանները կամ կ'երերցնէին զանոնք իրենց ոտքերով։ Աթոռ Հօք կրօնաւորը մին էր ամէնէն չատ աղմուկ հանողներէն։ Նիստը դադրեցաւ. բայց երբ վերսկսաւ, դարձեալ նոյն աղմուկները։ «Պէտք է ներումն խնդրէ Ֆէյերվարի», ա՛ս էր ընդդիմադիրներու պահանջը։ Ֆէյերվարի կ'գոչէր. «Ոչ։» Ընդդիմադիրք կ'ըսէին Թէ «Ի՞նչ քաղաքականութիւն է աս։ Ցորեկեանին տասնեւհինգ օր միացած՝ առաջարկել որ Ելիզապէթ կայսրուհւոյն արձանն Հէնցիի արձանին քովիկը զետեղուի։ Հաշտարար ոգւոյ նշա՞ն այս։»

ՊԻԶՄԱՐՔԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԸ. — Պիզմարքի դամբարանը կ'բաղկանայ երկու մասերէ — բուն Դամբարանն որ գրեթէ քառասուն ոտք բարձր է եւ որուն վերեւ կ'բարձրանայ պղնձեայ կամար մը. Երկրորդ մասն է քարէ տանիքով մատուռ մը հոգեհանգստեան պաշտամունքներու համար։ Ամբողջ շէնքը գրեթէ հարիւր ոտք երկայն է։ Իշխանին եւ Իշխանուհւոյն մարմինները պիտի դրուին Դամբարանին ստորերկեայ նկուղին մէջ, որ գետնին տակէն կ'հաղորդակցի մատուռին տակ գտնուած ընդանեաց Դամբարանին հետ։ Շէնքին պատերը կըրանիդեայ են, ներքին կողմէն աղիւսէ, ամէնքն հինգ ոտք Թանձրութեամբ։ Շինութեան ոճն ռոմանական է։ Մէկ դուռ կայ միայն մատուռը մըտնելու։ Ընդարձակ սանդուխ մը աջակողմէն կ'տանի դէպի ստորերկեայ նըկուղն, եւ ձախակողմեան սանդուխը կ'տանի դէպի մատուռն, ուսկէց կարելի է մտնել բուն Դամբարանը։ Ամբողջ շէնքը խիստ պատկառելի է։ Խոշոր ծառերէ ծառուղիի մը մէջէն նոր ճամբայ մը պիտի շինուի։

—Շդուդկարդի Թերթ մը հրատարակեց երկրորդ հատորը «Պիզմարքի ներքին կեանքին» որ ութ-ծալ խոշոր հատոր մ'է 460 էջէ աւելի, բայց շատ նոր բաներ չի պարունակեր։ Նոյն գրքէն հետեւեալը կ'քաղենք այն պատմութենէն զոր Պիզմարք իշխան ըրած է Վիլհէլմ Ա.ի կայսերական տիտղոսն ընդունելուն առթիւ. «Առաջին անգամ չատ դժուարութիւն քաշեցի համոզելու ծերունի տէրս որ այս տիտղոսն ընդունի։ Շատ բարձր պաշտօնական դիրք մը կ'նկատէր զայն եւ կ'ըսէր. «Իբրեւ կայսր պէտք է ընեմ ինչ որ ուրիշները չեն ըրած. Իբրեւ Թագաւոր տէր եմ։ Թագաւոր ծնայ եւ գիտեմ Թէ այդ պաշտօն ի՞նչ կուտայ ինձ, բայց չեմ գիտեր Թէ կայսեր պաշտօնն ի՞նչ պիտի բերէ իր հետ։» Կ'զգար ինչ որ հին ընտանիքի մը վերաբերող դեռատի սպայ մը կ'զգայ՝ որ Նախամեծար կ'համարի կոմս տիտղոսը Փնդապետի տիտղոսէն։ Զինքն համոզելու համար գրեցի Պավիերիոյ Լուի Թագաւորին Թէ արդէն շատ գիջումներ ըրած է Գերմանական Դաշնակցութեան մէջ մնալով, Թէ իրաւ դժուար է նոր գիջումներ ընել, բայց պէտք է որ ընէ Բրուսիոյ Թագաւորին, որ ապագային, անշուշտ ինչ ինչ սահմաններու մէջ, հրամաններ պիտի արձակէ Պավիերացիներուն։ Հետեւաբար աղէկ կ'ըլլայ իրեն համար որ զիջումներ ընէ Գերմանիոյ կայսեր։ Իրեն [Պավիերիոյ Թագաւորին] յիշեցուցի նաեւ Թէ իր Տունէն ալ Գերման կայսրներ եղած են, մանաւանդ պէս Պավիերացի Լուին։ Այս նամակը գրեցի պանդոկի մը ճաշարանին սեղանին վրայ։ Հետեւաբար պահանջուած քաղաքավար ձեւերը չունէր, նամակին Թուղթն ալ Թերակատար եւ բարակ էր, բայց ղրկեցի զայն Հոլնէշթայն կոմսին միջոցաւ։ Լուի Թագաւոր առաջին անգամ չուզեց ընդունիլ զայն, որովհետեւ գլխու ցաւ ունէր, բայց կոմսն իբրեւ հազարապետ արքունի պալատան, անոր հետ սերտ յարաբերութիւններ ունենալով, լուր ղրկեց ներսը Թէ Պիզմարքէ նամակ բերած էր, որուն Թագաւորը պատասխանեց. «Աղէկ, ներս բերէք ուրեմն»։ Թագաւորն երեք անգամ կարդաց զայն եւ ըսաւ. «Այո՛, ճշմարիտ է։ Բրուսիոյ Թագաւորը պէտք է Գերման Կայսր ըլլայ», եւ կ'խնդրէր ինձմէ որ իր կողմէ ես գրեմ Թագաւորին։ Գրեցի։ Լուի Թագաւոր վաւերացուց պատճէնն եւ ղրկեց զայն Ն. Վեհափառութեան։»

ԲԱՐԻԶԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ մասնակցելու համար Կովկասաբնակ արհեստաւորներու եւ արդիւնաբերողներու հրաւէր եղած է, որք պատրաստուած են ուղարկելու տեղւոյն վրայ արտադրուած եւ շինուած առարկաներէն։ Գլխաւոր կեդրոնը պիտի ըլլայ Բօթի ծովեզրեայ քաղաքը, ուրկէ պիտի ուղարկուին ապրանքները։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ Խորհրդարանն Ուր. օր հանդիսաւոր նիստ ընելով, արտօնեց Նախագահներն որ Կայսեր յոբելեանի առթիւ յոյս գաճոյից մատուցանեն Խորհրդարանին մաղթանքները։ «Կեցցէ կայսր» խանդավառ աղաղակներ ալ արձակուեցան։

ԲՈԼԻԴԻՇԷ ԿՈՐԷՍՊՈՆՏԷՆՑ վիեննական կարեւոր Թերթը պաշտօնապէս կ'տեղեկանայ Թէ նոր վարչութեան հաստատութենէն վերջ օտար ծովակալք մարտանաւուց հրամատարութիւնը պիտի յանձնեն ամէնէն տարիքոտ նաւային հրամատարներուն։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ վերջին խորհրդին որոշման հետեւանքով, գաղթային նախարար Մ. Կյյքէն հրաման ղրկեց որ Տրէյֆիւսի բանտարգելութեան պայմանք քիչ մը մեղմանան։ Այսուհետեւ բանտարկեալն արտօնուած է պատիլ կղզիին բոլոր այն մասին մէջ ուր ծառեր չկան, այսինքն երեք-չորս հեկտար մակերեւոյթի մը վրայ, առաւօտեան ժամ 8էն մինչեւ 11, եւ կէս օրէ ետք ժամ 2էն մինչեւ 5։ Օրուան միւս մասին մէջ իր խուցը պիտի մնայ։

—Նոյ 26ին Ֆրանսայէ Կիւյան գացող նաւու հետեւեալ Թուղթերը պիտի տանի Տրէյֆիւսի հաղորդուելու համար. 1. Դատական նախարար Մ. Սառիէնի նամակն առ վճռաբեկ Ատեան։ 2. Մ. Մանոյի պահանջման ճառը։ Այս Թուղթերը Նոյ. 23ի իրիկունը Թղթատարին յանձնուեցան, որք Մարդինիք պիտի հասնին Դեկտ. 10ին, իսկ Դեկտ. 15ին Սատանայ կղզին։ Եւ անմիջապէս Տրէյֆիւսի պիտի հաղորդուին։

ԻՊՐԱՅԻԼԱՅԻ (Ռումանիա) յունական դպրոցին տնօրէնը կանոններու հակառակ վարուած ըլլալով, Ռումանիոյ հանրային կրթութեան Նախարարն ստիպեր է դպրոցին վարչութիւնն որ պաշտօնանկ ընէ զայն։ Տնօրէնին կ'վերագրուին հետեւեալ յանցանքները. 1. Առանց Նախարարին արտօնութեան նոր դասարան մը կազմեր է. 2. Նախարարէն չարտօնուած գիրքեր գործածեր է. 3. Դպրոցին ծրագրին մէջ Ռումանական լեզուի ուսումը չէ դրեր։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Իւլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Արքիպեղագոսի կղզեաց կուսակալի օգնական Էքիատէս էֆէնտիի։

Պոլսոյ Թղթատան տնօրէնի Ա. օգնական անուանեցաւ Բ. տնօրէն Իհսան էֆ., Բ. օգնական անուանեցաւ Հիւսնի էֆ., առաքմանց տնօրէն անուանեցաւ Ա. քարտուղար Աքիֆ պէյ, Ա. քարտուղար անուանեցաւ Ֆէհմի էֆ., եւ Թղթակցութեան դիւանին Ա. տնօրէն անուանեցաւ Ազիզ էֆ.։ Պօյաճըգի Տէֆթէրհանէի տնօրէն անուանեցաւ կէօրիւճէի Տէֆթէրհանէին Ա. քարտուղար Ալի-Րիզա էֆ.։

—Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պերլինի Օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Ֆուատ պէյի, Դ. կարգի Մէճիտիէ՝ Բ. քարտուղար Րէշատ պէյի եւ Իմթիազի արծաթ շքանշան՝ Պերլինի դեսպանատան խորհրդական Մօրէլ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՃԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Վանայ կուսակալութեան կողմէ կայս. Պալատան Ա. Քարտուղարութեան ուղղեալ հեռագրին պատճէնն է.—Ձեր Վսեմութեան Նոյ. 11 Թուակիր հեռագիրն, հեռագրածներուն խզուած ըլլալուն պատճառաւ, հիմա ձեռքս հասաւ։ Փառք Ամենազօրին, ո՛չ Վանայ եւ ոչ ալ Նահանգին մէջ որ եւ է անկարգութիւն եւ անոր հետեւանօք սպանութիւնք չեն պատահած. բոլորովին անհիմն է այս զրոյց։ Կը յայտնեմ Թէ Վեհ. Սուլթանին շնորհիւ հաստատուած ներկայ անդորրութիւնը վերջին տարիներու մէջ չտեսնուած գոհանալի եղանակաւ կ'շարունակէ»։

Վանայ կուսակալ
13 Նոյ. 314 ԹԱՀԻՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ելմտական ճիւղն այս միջոցիս կ'զբաղի քննելով այն տեղեկագրերը զորս ելմտական խորհրդական Ռաֆօֆ պէյ մատուցած է՝ տէրութեան ելեւմուտքը վերակազմելու եւ բարւոքելու համար։ Այս տեղեկագրերէն ոմանց մէջ, իր դիտողութիւնները կ'պարզէ տէրութեան ելմտական զանազան խնդիրներուն վրայ, եւ իր տպաւորութիւնները կ'յայտնէ վերջին եւրոպական ուղեւորութեան առթիւ, Թուրքիոյ մէջ ելմտական ու այլ ձեռնարկներու նկատմամբ սեղանաւորական բարձրագոյն ակմբոց հետ ունեցած իր խորհրդակցութեանց վրայ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհրդոյ որոշմամբ, իսլամ ուխտաւոր փոխադրող շոգենաւերուն մէջ այսուհետեւ 16 անգլ. ոտք, այն է $1^1/_2$ մէտր տեղ պիտի տրուի մէն մի ուխտաւորի։ Ցարդ 14 ոտք տեղ կ'տրուէր։ Այս որոշում հաղորդուեցաւ ծովային նախարարութեան, գործադրութեան համար։

ՆՈՐ ԹՆԴԱՆՕԹՔ.—Վերջին Թուրքեւհելլէն պատերազմի միջոցին Յունական զօրաց ձեռքէն առնուած Թնդանօթներով, դաշտային նոր Թնդանօթներ ձուլուած են արքունի Թնդանօթարանին մէջ։ Այս նորաձոյլ Թնդանօթք ի մօտոյ պիտի փորձուին Զաթալճայի մէջ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ.—Կայս. անձնական Գանձուն նախարար Սագըզ Յովհաննէս էֆ.ի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Շիրքէթի Խայրիէի հաշիւները քննելու համար։

ՍԱՄՈՍ ԿՂԶԻՆ. — Արտաքին գործոց նախարարութիւնը պաշտօնապէս ծանոյց օտար դեսպանատանց Թէ կայս. հրամանաւ որոշուած է 1% յաւելուածական մաքսատուրք առնել Սամոս կղզւոյն ներածութեանց եւ արտածութեանց վրայ։ Ասկէ գոյացած հասոյթները պիտի յատկանան Սամոսի առջեւ նաւահանգստի մը եւ քարափներու շինութեան ծախուց։

ԷՆԿԻՒՐԻՒ տիպար ագարակին մէջ հովուական դպրոց մը հաստատուեցաւ, ուր այս տարի 10 աշակերտք միայն պիտի ընդունուին։ Սոյն նորահաստատ դպրոցին պաշտօնական բացումը կատարուեցաւ վերջին օրերս, ի ներկայութեան քաղաքային ու զինուորական իշխանութեանց։

ԿՐԵՏԷ.— Հանեայէ տրուած լրոյ նայելով, 1200 Ֆրանսական նաւային զինուորներէ զատ, իտալական վաշտ մ'ալ մեկներ է կղզիէն։ Ռուսիայէ մեծաքանակ ցորեն ու գարի ղրկուած է Կրետէի իսլամ եւ քրիստոնեայ կարօտելոց բաշխուելու համար։

ՆԻԿՈԼԱ-ՆԻԿՈԼԱՅԵՎԻՉ մեծ դուքսն, որ Գալաթարիայի ռուսական Ցիշատակարանին բացման հանդէսին պիտի նախագահէ, հանդէսին նախորդ օրն իսկ, այն է Դեկտ. 17ին կամ 18ին պիտի հասնի հոս իր 22 հետեւորդներով, որոց 11ը սպայ եւ 11ը զինուոր են։ Այս յիշատակարան, որ կառուցուած է 1877-78ի ռուսական պատերազմի զոհերուն ի յիշատակ, քառակուսի ձեւ ունի։ Իւրաքանչիւր երեսին կողմն ունի դուռ մը, կրկնաստիճան սանդուղով։ Արեւմտեան գլխաւոր դրան վրայ պիտի դրուի ոսկեզօծ խաչ մը։ Այս դրան իւրաքանչիւր կողմէն կ'մեկնի սանդուղ մը որ արտաքուստ կը դառնայ Ցիշատակարանին բոլորտիքն եւ կ'տանի դարպասիդ։ Արեւելեան ճակատը կ'նմանի արեւմտեանին։ Ի ներքուստ, մանաւոր տապանատուներ կ'պարունակէ պատերազմի դաշտին վրայ մեռնող սպայից եւ զօրաց ոսկրոտին, որ վերջին երկու տարուան մէջ Թրակիոյ զանազան մասերէն փոխադրուած են։ Տապանատուներուն վրայ կ'բարձրանայ ընդարձակ մատուռ մը, 30 մէթր բարձր զանգակատունով մը ուր պիտի դրուին վերջերս Ռուսիայէ բերուած խոշոր զանգակները։ Զանգակատան վրայ կառուցուած է ոսկեզօծ խոշոր գունտ մը, որոյ վրայ կը բարձրանայ քանի մը մէդր բարձրութեամբ խաչ մը, համակ ոսկեզօծ։ Գունտն իր խաչով կրնայ տեսնուիլ շատ մեծ հեռաւորութենէ։ Երբ արեւն իր ճառագայթներն արձակէ անոր վրայ, տեսարանն իրապէս շլացուցիչ է։ Ցիշատակարանին տեսքն, — որ որձաքարէ ու Մալթայի քարէ շինուած է — հոյակապ է Թէ՛ մօտէն եւ Թէ՛ հեռուէն։ Պարսպապատ եւ քառակուսի պարտէզի մը մէջ կ'գտնուի։ Պարտէզին դուռն Ցիշատակարանին գլխաւոր դրան դէմն է։ Երկու փոքր տաղաւարներ կան երկու կողմն։ Այժմ ներքին զարդարանքները կ'ամբողջացնեն, որք երկու շաբաթէն պիտի աւարտին։ Այ-Սթէֆանոյէ հոն տանող ճամուղին ալ պիտի հարթուի։

ԿԱՅՍ. ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ եւ Մնըկդեան Տարեդարձներու եւ երկու Պայրամներուն առթիւ, երբ քաղաքային եւ զինուորական իշխանութիւնք իրարու հետ շնորհաւորական այցելութիւններ փոխանակեն, յետ այսօրիկ իրենց մեծ համազգեստները կրելու պարտաւոր պիտի ըլլան, Եպարքոսական հրամանաւ։

ԷՐԷՅԼԻԷ մինչեւ Գօզլու եւ անտի ալ մինչեւ Զօնկուլտաղ, 50 քիլոմէտր երկարութեամբ հեռագրաթել մը պիտի շինուի։

ԲԱՐԻԶԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ մասնակցելու համար, յայտնի է Թէ կայս. կառավարութիւնն 50 հազար ոսկւոյ գումար մը յատկացուցած էր։ Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը նկատելով որ Շիքակոյի Արուեստահանդէսին մէջ Օսմ. ճիւղը 17,000 ոսկւով կազմուած էր գոհացուցիչ ըլլալու պայմանաւ, որոշեց որ Բարիզի Օսմ. տաղաւարին կազմութեան ծախքն ալ ասկէ աւելի չըլլայ, եւ ըստ այսմ հրահանգ տուաւ Բարիզի օսմ. դեսպան Միւնիր պէյի, որ, ինչպէս յայտնի է, Արուեստահանդէսին օսմ. Քոմիսէրութեան պաշտօնն ալ կ'վարէ եւ ասոր համար օրական չորս ոսկի կ'ստանայ։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑՆԱԺՈՂՈՎԸ. — Քաղաքակիրթ աշխարհն ելեկտրական զօրութեան ընծայած դիւրութիւններէն կ'օգտուի իր բոլոր արուեստներուն մէջ։ Ելեկտրական ուժի կիրառութիւնը Թուրքիոյ մէջ եւս ընդհանրացնելու համար, նախ պէտք տեսնուած է կանոնագրի մը հաստատութեան։ Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան պաշտօնարանին մէջ, այս նպատակաւ, յատուկ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ որոյ մասնագէտ անդամներն են՝ Էմիլ Լաքուան, Կայս. գիտարանին տնօրէն Սալիհ Զէքի, Հեռագրաց Վարչութեան արուեստագէտ խորհրդականի օգնական Րայիֆ պէյերն, եւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան արուեստագիտաց Սէնէկին տնօրէն Մ. Լըքլէռ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ դրամական հատուցում մ'ըրաւ Սելանիկի իր մասնաճիւղին պաշտօնէից, որք վերջին փոթորկէն եւ կարկուտէն վնասուած էին։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրի Ցանձնաժողովոյ քարտուղար անուանեցան Հրանտ եւ Մէհմէտ Ալի պէյերը։

ԲՌՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. — Մարաշի գաւառին Ենիճէ-Գալէա գիւղախումբին մէջ, Քէրիմօղլու Վէլի անուն Թուրք մը իր խորթ աղջիկը բռնի ամուսնացուցեր է իր որդւոյն Հիւսէյինի հետ. Հէք աղջիկն, այս բռնութեան դէմ ճարահատեալ, ինքզինք կախելով վերջ տուեր կեանքին։ [Սապահ]

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ Ջրանկիր զօրաց հրամատար Զէքէնեի փաշա, Ղալաթիոյ վերջին հրդեհին մէջ վիրաւորուած ըլլալով, այժմ անկողնոյ կը ծառայէ։

ԷՏԻՐՆԷԻ ներքին ծաղկեալ արհեստներէն մին է կօշկակարութիւնն, որոյ գլխաւոր շահաստանն էր Արեւելեան Ռումէլիի Նահանգը։ Սակայն Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը Ներածութեանց մաքսատուրքը նախ %ին 4էն 8ի, յետոյ 16ի եւ հիմա մինչեւ 9Դի բարձրացուցած է, որով կօշկակարութիւնն Էտիրնէի մէջ իր անկման շրջանն սկսած է։ Շատ մը կօշկակարներ սակայն Էտիրնէէ փոխադրուած են Արեւելեան Ռումէլի, ուր ի գործ կ'դնեն այժմ իրենց արհեստը։

ՆԱՒԱՅԻՆ վարժարանի լուսանկարչութեան ուսուցիչ Ալի-Սամի պէյ, Գերման կայսեր ուղեւորութեան միջոցին, Սուրիոյ մէջ իր քաշած լուսանկարներուն մէկ հաւաքածոն ալ ծովային Նախարարութեան Թանգարանին նուիրեց։

ՌՈՒՍԻՈՅ Մայր-Կայսրուհւոյն՝ Մարիա Ֆէոտորովնա Զարուհւոյն ծննդեան տարեդարձին առթիւ, ՇԲ. առաւօտ գոհաբանական աղօթքներ մատուցուեցան Բերայի ռուս դեսպանատան մատրան մէջ, Մ. Զինովեվ դեսպանատան եւ հիւպատոսարանի պաշտօնատարներուն հետ ներկայ էր։

ՃԱՐՊ. — Ղալաթիոյ մաքսատան մէջ, իբրեւ բամպակի իւղով խառնուրդ՝ արգելքի տակ դրուած ճարպերը, գերմանական հիւպատոսարանին խնդրանօք վերստին քննուեցան կայս. բժշկական վարժարանին մէջ։ Այս նոր քննութեամբ հաստատուեցաւ Թէ անոնք անխառն էին։ Գերմանական հիւպատոսարանին կողմէ տարբալոյծ Մ. Աբերի ես ասկէ առաջ յիշեալ ճարպերը քննած եւ անոնց զուտ եւ անխառն ըլլալն հաստատած էր։ Այսու հանդերձ մաքսատան տարբալոյծք կ'պնդեն Թէ տարբալուծուած օրինակը չի համապատասխաներ բուն ճարպին։ Ընդհ. քննիչ Րասիմ փաշա հիմա նոր քննութիւն մը պիտի կատարէ։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ իրաւագէտ խորհրդական Թէվֆիգ պէյ իր պաշտօնէն հրաժարեցաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Օսմ. Քոմիսէրութեան նախորդ Ա. Քարտուղար Մինէճեան Օննիկ էֆ., Ա. հիւպատոս անուանուելուն առթիւ, ՇԲ. օրը պատիւ ունեցաւ Ֆէրտինանտ իշխանին ներկայանալու, որ այս առթիւ Ս. Աղեքսանդր պատուանշանին Բ. աստիճանը տուաւ անոր։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՔ.—Բերայի Թերթ մը ձեռնհաս պաշտօնատան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէ սա իրողութեան վրայ Թէ մաքսատանց պաշտօնէից արդի Թիւը չի բաւեր հասնող մեծաքանակ ապրանքներուն ձեւակերպութիւնը ժամանակին կատարելու եւ վաճառականաց ապրանքները ժամ առաջ մաքսէն դուրս հանելու, որով այս վերջինք շատ անգամ կ'վնասուին։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ միջեւ կնքեալ առեւտրական դաշնագրին սակագնոց հակառակ, Ռումանիոյ կառավարութիւնը Թուրքիայէ տակառով, տիկով, սափորով ղրկուած ձէթին 100 քիլոյէն 5 ֆր. մաքսատուրք, բայց Թիթեղեայ ամանով ղրկուածէն աւելի կ'պահանջէր. նոյնպէս Ռումանիա ներածուած նուշին, Շամի պիստակին, արմաւին եւ կաղինին 100 քիլոյէն, փոխանակ 8ի, 10 ֆր. մաքսատուրք կ'առնէր։ Բ. Դրան դիտողութեանց վրայ, Ռումանիոյ կառավարութիւնն յետ այսօրիկ նուազագոյն սակագիններն ի գործ պիտի դնէ վերոյիշեալ ապրանքներուն համար, այն է ձէթը, ի՛նչ ամանով ալ որ տարուի, 5 ֆր. եւ նուշը, արմաւ եւն. 8 ֆր. մաքսատուրք պիտի վճարեն 100 քիլոյին։

ՄԱՐԶՈՒԱՆԻ ՀՐԴԵՀԻՆ վրայ առնուած վերջին տեղեկութեանց նայելով, այրած եւ փլցուած խանութներուն Թիւն է 134, որոց 95ը բոլորովին այրած են եւ 35ը մասամբ փլցուած։ Հրդեհն յառաջ եկած է Թուրք դերձակի մը անզգուշութենէն։ Ցեղունէն կախուած հագուստները կրակարանին վրայ իյնալով փռնկեր եւ հրդեհ յառաջ բերեր են։ Ընդհանուր վնասուց քանակութիւնն է 3500 ոսկի, որոց 2500ն այրած շէնքերու արժէքն է եւ 1000ն այրած եւ կորսուած ապրանքներուն արժէքը։ Այրած շէնքերն են 5 հացագործի, 7 Բէքալլաքի, 8 մսավաճառի, 7 նպարավաճառի, 15 սաւանավաճառի, 15 կտաւավաճառի, 40 կօշկակարի, 15 դերձակի, 1 լումայափոխի խանութ եւ 4 սրճարան։

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՆԺՈՅԳՆԵՐ.— Սէմէրաթ-իւլ-Ֆիւնուն կ'ծանուցանէ Թէ Նէճտի երեւելի չէյխերէն Իպնիւրրէշիտ 100 հատ արաբական ընտիր նըժոյգ նուիրած է կայս. ախոռներուն համար։ Այս երիվարներ արդէն Դամասկոս հասած են եւ քանի մ'օրէն Պոլիս պիտի ղրկուին։

ՕՏԱՐ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՔ. — Կայս. կառավարութիւնն որոշեց որ Օսմ. ծառայութեան մէջ մնալ փափաքող օտարազգիք իրենց հիւպատոսարանաց կողմէ վաւերացեալ մէկ մէկ մուրհակ տան հաստատող Թէ, որ եւ է օտար միջամտութիւն տեղի պիտի չունենայ, եթէ երբեք իրենց պաշտօնին կիրառութեան նկատմամբ դատաստանի ենթարկուին Պետական Խորհրդոյ առջեւ։

ԿԱՅՍ. ՆԵՐՈՒՄ. —Վեհ. Սուլթանը ներումն շնորհեց Հաղոսի մէջ բերդարգել Զէքէրիա պինի Սէյֆուլլայի,

որոյ անբուժելի հիւանդութեան մը ենթարկուած ըլլալն հաստատուած էր բժշկական քննութեամբ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսուչ Նազիֆ փաշա, անձնական տկարութեան պատճառաւ, քանի մ'օրէ ի վեր իր պաշտօնատեղին չի յաճախեր։

ՈՒՇԱՔԷ կ'գրեն թէ տիրող երաշտութեան պատճառաւ, երկրագործ դասուն վիճակն յուսահատական է։ Ժողովուրդն հրապարակային աղօթքներ կ'կատարէ երկինքէն անձրև հայցելով։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ բուռն ցնցում մը զգացուած է ամսոյս 6ի գիշերն Ագհիսարի մէջ, բայց բարեբախտաբար որ և է վնաս չէ պատճառեր։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԷԼԼԷՆ նոր սահմանագլխին գծման միջոցին, Հելլենաց սեփական արօտավայրներ Թուրքիոյ կողմը մնացած են։ Հելլէն կառավարութիւնը Բ. Դուռն դիմած է հասկնալու համար թէ Թեսալիոյ հօտերն ու արջառներն երբ նոյն արօտավայրերն արածելու երթան, տուրք պիտի առնուի՞ թէ ոչ։ Թէեւ որոշուած է թէ միեւնոյն օրուան մէջ սահմանագլխէն անցնելով նոյն արօտավայրերը գացող և ապա վերադարձող խաշինք ու արջառք որևէ տուրքէ ազատ պիտի ըլլան, սակայն գեղջկաց տեղի չտալու համար, որոշուած է մաքսային շղթայ մը հաստատել այն կողմերը։

ԲՐԷՏԻ ԺԷՆԷՐԱԼ Պանքային արժէտեարց ընդհ. ժողովն. իր Շբ. օրուան նիստին մէջ մեծամասնութեամբ որոշեց լուծել նոյն Պանքան։ Հաշուեյարդարութիւնն յանձնուեցաւ գործադիր ժողովին։ Զուտ հասոյթին %ին 2ը պիտի տրուի գործադիր ժողովոյ անդամոց և 800 ոսկւոյ գումար մ'ալ իբրեւ հատուցում պիտի բաշխուի լուծեալ Պանքային պաշտօնէութեան։ Պանքային լուծման ուժ տուողներուն մէջ կ'գտնուին Օսմ. Պանքան և Բրէտի Լիոնէն։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ նահանգաց ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա, որ այժմ Ամասիա կ'գտնուի, հիւանդութեամբ կ'տառապի, և վիրաբուժական գործողութիւն մը անհրաժեշտ դատուած է։ Կիւմիւշասոյի հիւանդանոցին վիրահատ Գնդ. Հազիմ պէյ, կայս. հրամանաւ, Ամասիա գնաց վիրաբուժական գործողութիւնը կատարելու։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ Եւմտական ճիւղն որոշեց մաքսատուրքէ ազատ կացուցանել երկու տարեկանէ վար եղող ուղտի ձագերն որք դեռ չեն կրնար բեռ կրել։ Այս որոշումը հաղորդուեցաւ Մեծ Եպարքոսութեան։

ԷՅՐՆԷՔԻ Համիտիէ դպրոցին յարակից տիպար ագարակին հողը պտղատու ծառեր հասցնելու յարմար ըլլալով, որոշուեցաւ 1500 խնձորենի տնկել, Գալգաետէլլէն և Իսփէքի ընտիր տեսակներէն։

ԻԶՄԻՐԻ Թղթատան Վարչութիւնը վերաքննութեան դիմեց այն վճռոյն դէմ որ Իզմիրի ու Պոլսոյ թղթատանց միջև կորսուած 150,000 ղրշ.ի դրոշմին կորստեան իբրև հեղինակ ամբաստանեալ Եավէր և Եանգօ էֆէնտիներն անպարտ արձակած էր։

ԻԶՄԻՐԻ ԱՀԵՆԿ լրագիրը կ'ծանուցանէ թէ տեղւոյն արհեստական վարժարանին մէջ հաստատուած գործագործութեանց որ և է օգուտ տեսնուած չըլլալով, որոշուած է անոր տեղ թիթեղագործութիւն ուսուցանել աշակերտաց։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարար Մահմուտ Ճելալէտտին փաշա, իր անձնական տկարութեան պատճառաւ, երէկ եւ չկրցաւ Ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ նստին։

ՇՈՒԷՏԱԿԱՆ դեսպանն երէկ գիշեր կոչունք մը տուաւ մայրաքաղաքիս դեսպանական մարմնոյն։

ՊԱԼԸՔԷՍԻՐԻ վերջին հրդեհին վրայ առնուած ամբողջացուցիչ լրոց նայելով, այրած են 192 տուն, Հայոց, Յունաց եւ Թրքաց, 1 Յունական եկեղեցի, 1 Յունական դպրոց, 1 հայկական դպրոց, 9 խանութ, 1 փուռ և 1 ախոռ, եւ փլցուած են 19 չէնք, որոց 16ն Հայոց կ'վերաբերին։ Այրած չէնքերուն արժէքը 23,700 ոսկի եւ կարասեաց կորուստը 5000 ոսկի կ'հաշուին։ Բարեբախտաբար, ռազմամթերքի մթերանոցն, որ հրդեհի վայրէն շատ հեռու չէր, ժամանակին պարպուեր է իբրեւ նախազգուշութիւն։ Հրկիզեալ ժողովուրդը պատսպարուեր է Իտատիէ վարժարանին եւ կառավարական տաղաւարներու մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ ՄԸ, որ լաւ հայերէն կ'խօսի, և երկար ատենէ ի վեր գործի մէջ կ'գտնուի ի Կ. Պոլիս, ի Վիեննա և այլուր, օրական քանի մը ժամ տրամադրելի ունի, զոր կրնայ յատկացնել հայ վաճառատան մը, գերմաներէն, ֆրանսերէն և իտալերէն թղթակցութեանց համար։ Դիմել Բիւզանդիոնի Տնօրէնութեան։ 5—1

[illegible] ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԸ
(Տարրական դասընթացք Ա. Տարի).
ԱՐԻՍՏ. Յ. ՊՈՅԱՃԵԱՆ

Կ'պարունակէ տարրական դասընթացքի բոլոր առարկաները. ընտիր տպագրութիւն, արտայայտիչ պատկերներ, վիմատիպ գիր և գծագրութեան օրինակներ։ Գին 4 ղրուշ։ 3—1

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ս. Պատրիարք Հայրը Շբ. օր Ոստիկանութեան դուռն երթալով, տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Վսեմ. Նախարարին հետ։

—Ս. Պատրիարք Հայրը Շբ. գիշեր Պատրիարքարանի մէջ գիշերելով, երէկ, Կիրակի, Մայր-եկեղեցւոյ մէջ հանդիսին քարոզ մը խօսեցաւ։

—Վանայ առաջն. տեղապահը գրեր է՝ ի մէջ այլոց՝ Հալէպի Առաջնորդարանին թէ Վարագայ և Կարմրուորի վանքերուն Որբանոցներն հանրային գթութեամբ եւեթ կ'մատակարարուին և տարարնակ ազգայիններու նպաստին մեծապէս կ'կարօտին։ Ասոր վրայ Հալէպի մէջ կազմուեր է հանգանակիչ յանձնախումբ մը պատուաւոր ազգայիններէ՝ յիշեալ Որբանոցներուն նպաստելու համար։ Հանգանակութեան Ա. արդիւնքն եղեր է 60 ոսկի։

— Տփղիսէ ռուսահայ յարգելի թղթակից մը ամսոյս սկիզբը նամակ մը գրելով մեզ, Տփղիսցի մի քանի հէնցումէնց զեվզեկ գրողներու Պոլսահայ մամուլին դէմ ծիծաղելի եւ անվերջանալի բաբբանջանքներուն ակնարկելով, կ'ըսէ ի մէջ այլոց. —

«Մնդրենք թող ասեն մեզ մեր ռուսահայ եղբայրները թէ ինչով է բացատրուում իրենց յառաջդիմութիւնը զոր ամէն բանի մէջ աչք են խոթում։ Ամենից գլխաւորը (որ կարմիր խնձորի դեր է կատարում) որ գրականութիւնն է, բաղդատաբար՝ ի՞նչ գերակշռութիւն կ'մնայ իրենց, բացի այն շլացուցիչ երեւոյթէն որ փողոցները լի են սոխակին բերանը չան մը վզզկոցը դնող բանաստեղծներով, և երկու հայերէն բառի քով տասնըչորս ռուսերէն բառ դնող համալսարականներով, և ահագին հօսանք մը գիշերները Պուլվարի վրայ աղջիկ որսացող և զայն ճարպիկութեամբ փճացնող գիմնազիստներու։ Մենք առանց մեր խօսքին կապը կտրած լինելու խորհուրդ կուտանք Տփղիսի գրադարաններուն որ Պոլիս մեծ նպարավաճառներու հետ պայմանաւորուին, ապա թէ ոչ՝ գլուխ չեն կրնար ելլել հասնող գրագէտին, հասնող բանաստեղծին իրիկուան մնացած և առաւօտեան դուրս բերած մտքի արտադրութիւնները սպառելու, երբ առնողէն ու կարդացողէն շատ՝ գրող ու ստեղծող կայ։ Փառք Աստուծոյ, առատուն կանուխ ելլողը բանաստեղծ է, գրագէտ է, ամէն բան է ... Երանի քեզ, բեղմնաւո՜ր Տփղիս. Պոլիս զուրկ է այս առաւելութիւններէն, թէեւ թուղթն անհամեմատ աժան է. բայց չկայ այն համարձակութիւնն որ ամէն այրի կտոր մը ունեցողը մի ինչ որ թուղթ չպրտէ գրական հրապարակին վրայ։»

—Տփղիսէ կ'գրեն մեզ Նոյմ. 4 թուով.— «Գեղեցիկ լուր մը որ պէտք է հրճուեցնէ Պարոնեանի գործերուն սիրահարներն, որք Կովկասի մէջ հազարներով կ'հաշուուին։ «Լումայ» հանդէսն, որ իր ազգային կեանքի ժողովածուներով Հայոց առաջին լուրջ հանդէսն է, ձեռնարկած է հրատարակել Պարոնեանի հազուագիւտ երկասիրութեանէն առ այժմ Մեծապատիւ Մուրացկանները 500 երեսէ բաղկացած, հեղինակին պատկերով, եւ Ազգային Ջոջեր 180 երեսով։ Երկու գիրքերն ալ մամուլի տակ են արդէն։

«— Աղեքսանդր Պարզեանց անունով երիտասարդ մը հնարած է բազմատեսակ մեքենաներ, (??) որք դրամագլխի չգոյութեամբ ապարդիւն վիճակի մէջ մնացած են։ Լրագիրք դիմում կ'ընեն հարուստներու բարեսիրտ ըզգացմանց՝ օգնելու յիշեալ երիտասարդին։»

—Պաքուէ մեզ կ'գրեն Նոյ. 3 թուով.— «Բաքուի մէջ կայ փոքրիկ հայ գաղութ մը բողոքականներու, որք աւելի գերման Լուտերականներուն կը մօտենան։ Վերջերս չինեցին շատ գեղեցիկ տաճար մը ընդհանուր Լուտերականաց համար։ Այս Հայեր շատ անտարբեր են դէպ իրենց Լուսաւորչական եղբայրներն և չափազանց կղզիացած կ'ապրին. նայելով գրեթէ խեթ աչքով իրենց եղբայրներու վրայ, ճիշտ նոյն վիճակն որ կ'տիրեր Պոլիս ասկէ 25—30 տարի առաջ։ Երիտասարդութիւնը խանդ աշխոյժ չունի, կարծես արձաններ են, անհամակիր և անկարեկիր։ Փոքրիկ գրադարան մ'ունին, այնքան անխնամ վիճակի մէջ որ ամբողջ փոշիով պատած է։ Լսարան մ'ունէին ուր ճառախօսութիւն եւ ատենախօսութիւն տեղի կ'ունենար, բայց հիմայ այդ ալ վերջ գտած է։ Ի մի բան շատ ողորմելի վիճակ մ'է իրենցը, չնայելով որ կ'պատկանին հարուստ դասակարգին։»

—Հայ լրագրաց ընթերցողք ոմանք կ'հարցնեն մեզ թէ ինչո՞ւ համար մի քանի շաբաթէ ի վեր Պատրիարքարանի մանր մունր լուրերն առ հասարակ ամէն լրագրերու մէջ պակաս են։ Որպէս զի պատճառն ուրիշ կերպ չմեկնուի, կ'փութա՛նք ծանուցանել,— Պատրիարքարանի մեր յատուկ լրաբերին տեղեկութեանց համաձայն— թէ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեանի ոտքին վրայ վէրք ելեր է, և որովհետեւ «Արձանագրութեանց Դիւանին Տնօրէնն» է որ Պատրիարքարանի այն «մանր մունր լուրերը», կ'հաղորդէ լրագրերուն, եւ չունի արժանաւոր տեղապահ մը, հետեւաբար (կ'հասկնաք մնացեալը)։ Հայերէնի դիւանապետ Թէլեան էֆ.ին յօդացաւը, բարեբախտապէս, քանի շաբաթէ ի վեր հանդարտ կեցած է, չնայելով օդերուն անհաստատութեան, և տաճկերէնի Դիւանապետ Խաչատուրեան էֆ.ի ստամոքսի ցաւը, նոյնքան բարեբախտապէս, աղէկցած է քանի ամիսէ ի վեր։ Կրօնական Դիւանի քարտուղար Տ. Խորէն քհյ. Փէհլիվանեանի լեարդի տկարութիւնն իր դանդաղ ընթացքը դադրեցուցած ըլլալ կ'թուի։ Ընդհանուր հարցումն որ անխտրաբար կ'տիրէ ամէն Դիւաններուն մէջ ալ, վերջ պիտի գտնէ՝ կ'յուսանք՝ երբ մնացեալ պաշտօնէութիւններն ալ փոխադրուին քովի մեծ չէնքն, որ այնքան խոնաւ չէ, կ'ըսուի։ «Փոխանորդ Հայր Սուրբն ալ [«պզտիկ Սրբազանն» ինչպէս կ'ըսուի Պատրիարքարանի մէջ], քանի շաբաթներէ ի վեր այնքան զբաղած էր իր Եպիսկոպոսութեամբ, որ կարելի չէր իրմէ ուրիշ լուր ստանալ, այցելութեանց լուրերէն դուրս։ Գալով ամենակարեւոր կէտին, որ է Մկրտիչ էֆ. Մելիքեանի ոտքի վէրքն, այն ալ, շնորհիւ Ազգ. Հիւանդանոցի Տօքթորներուն աշխարհահռչակ ճարտարութեան, ապաքինման ճամբուն մէջ է։ Եթէ մէկ անգամէն այսքան առատ և այսքան նոր լուրով չգոհանան, մեր ընթերցողք պէտք է խոստովանին թէ շա՛տ դժուարահաճ մարդիկ են, եւ մինչեւ իսկ եթէ Մ. տը Պլովից Բարիզէ Գում-Գափու գայ, պիտի չկրնայ վիրենք կշտացնել։

—Գաղթականաց կեանքին խեղճութիւններէն զգածուած, զորս մօտէն դիտելու առիթ ունեցած էր, Պ. Վրդանէս Փափազեան, ծանօթ վիպասանը, ձեռնարկեր է մի ընդարձակ վէպ գրելու, և նիւթերն հաւաքելու համար ի մէջ այլոց Էջմիածին ալ գացեր է։ Պիտի հրատարակուի Յունուարի մէջ։

—Ազն. Տիկին Ա***, ուրբաթ աւուր Նուագահանդէսին վրայ մեր այսօրուան թուով հրատարակուած յօդուածը ղրկելով մեզ, հետեւեալն ալ հարցուցած է մեզ. — «Նուագահանդէսին մէջ կէտ մը ամէնուն ուշադրութիւնը գրաւեց. ամէն շրջանաւարտ հայ սանուհիներուն մէջէն որք բաւական ստուար թիւ մը կ'կազմեն և որոց մէջ կան երաժիշտներ, ինչո՞ւ արդեօք միայն երկու օրիորդ նուագեցին, մինչդեռ օտարազգիներ որք հազիւ մէկ երկու տարի յաճախած են Հոմ վարժարանն, հրաւիրուած էին նուագելու. Հետաքրքրուեցանք ամենքս ալ իմանալ այս բանին պատճառը։»

"ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,, Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԳՈՐԾԱԿԱԼ [Կեսարիա.]—Փնտռեցինք և վճարեցինք այն երկու թերթերուն։ Այն Յօդ. վաղը կ'հրատարակուի։ «Նոր բաժանորդի» մասին ձեր գրածը չենք յիշեր։ Ձեր մէկ նամակը կորսուած պէտք է ըլլայ։

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ ՆԵՏ ՔԱՐՈԶ.—Անգլիացիք միսիոնար կ'ղրկեն ի Ֆաչոտա։ Միսիոնարական ընկերութիւնն եգիպտական կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրած է իր անդամներէն երեք հոգի անմիջապէս Ֆաչոտա ղրկել, Տր. Սդէրլինկ, Դորնդըն, որ անցեալ շաբթու Լոնտոնէն մեկնեցան ի Գահիրէ՝ ուր իրենց պիտի միանան Տր. Հարբըր և երկու բնիկ քարոզիչներ, և անկից անմիջապէս պիտի մեկնին վերջին պատերազմներու վայրերը։ Թէև մինչեւ Ֆաչոտա երթալու արտօնութիւն ունին, յայտնի չէ տակաւին ո՛ւր պէտք է հաստատուին, Պէրպէր Օմտուրման, Խարթո՞ւմ թէ Ֆաչոտա։ Կ'ըսուի թէ երբ ձեռնարկուի Խարթումի վերաշինութեան, քաղաքին դերքը կարելի պիտի ըլլայ աւելի դէպ ի ներսերը տեղափոխել առեւտրական դիւրութեան պատճառաւ։ Ղրկուելիք քարոզիչները միեւնոյն ատեն թէ՝ բժիշկ են և թէ աղէկ քարոզիչ։ Ճամբայ ելնելէ յառաջ քարոզիչք Լորտ Քիչնէրի հետ խորհրդակցեցան։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ.— Սան-Ֆրանչիսկոյէ կ'հեռագրուի թէ Պլտօուին պանդոկին մէջ հրդեհ ծագելով, ամբողջ չէնքն հրոյ ճարակ եղած է։ Հրդեհին սկզբնաւորութեան ատեն պանդոկը լի էր այցելուներով, որոնցմէ շատերը կ'ըսուի թէ յաջողեր են դուրս ելնել։ Նիւթական վնասն է մէկ միլիոն տոլար։— Վերջին լուրերն ալ կ'ըսեն թէ հինգ հոգիի չափ մեռած են չէնքին մէջ։

ՕՏԵՍԱՅԻ զինուորական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ նոր տարւոյն սկիզբները Ռուսական Զինատանը զօրաց թուոյն վրայ 12,000 նոր զօրք պիտի աւելնայ։ Ֆիլատէլֆիոյ նաւաբաններուն մէջ շինուող ռուսական մարտանաւք իրենց շինուելէն անմիջապէս ետք Մայրագոյն Արեւելք պիտի երթան։ Նաւաւարներու տեղերուն հրահանգ ղրկուած է կարելի եղածին չափ շուտ լմնցնել նաւերը։

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՍՊԱՆԻԱ.—Գաւառական խորհուրդներն սկսած են նկատողութեան առնել Սպանիոյ հանրապետականներուն առաջարկները թէ կարելի եղածին չափ աւելի կատարեալ իրաւասութիւն պէտք է տրուի Պաշքեան գաւառներու վարչութիւնն սահմանող պաշտօնական մարմիններու, և նոյն իրաւասութիւն հետզհետէ ընդարձակուի նաև ուրիշ գաւառներու վրայ։

ՁԱՐԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿԸ. — Պելժիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց նախարարն հարցման մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ պելժ կառավարութիւնն մին եղած է այն առաջին ազգերէն որք ջերմ համակրութիւն ցոյց տուին Զարին վեհագի առաջարկութեան, և ըստ այսմ հրահանգ տրուած է Պելժիոյ բոլոր օտար ներկայացուցիչներուն։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ. — Բարիզի «Ազգային պաշտպանութեան» կուսակցութեան վերաբերող Երեսփոխանք Մ. Ժօռժ Պառիի նախագահութեամբ ժողով մը գումարեցին, որուն մէջ նախագահն իր անդամակիցներուն հաղորդեց արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէի հետ ունեցած տեսակցութեան արդիւնքը Ֆրանսայի և Անգլիոյ յարաբերութեանց մասին։ Որոշուեցաւ որ այդ տեսակցութեան արդիւնքը գաղտնի պահուի, և ժողովս իր զինուորական անդամներէն Ֆոռէնի, Ֆիւմէնի, Ֆոռի և Ժալիւզոյի յանձնարարեց միեւնոյն խնդրոյն վրայ տեսակցութիւններ ունենալ պատերազմական, ծովային և գաղթականութեանց նախարարներուն հետ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Ծովային նախարար Մ. Լօքրուա հրամայեց որ առ այժմ դադրեցնելով երկու խոշոր զրահաւորներու շինութիւնն, անմիջապէս շինութեանց սկսուի երկու յածաւորակներու, իւրաքանչիւրը 10,000 թոնօ, և վեց թօրփիլնաւերու։ Ծովային նախարարը դադրեցուցեր է նաև Սիւֆռէն զրահաւորին շինութիւնը։ Թեթեւագէն և սրընթաց մարտանաւերու դրութիւնն այս կերպով հետզհետէ աւելի կ'ընդունուի Ֆրանսայի մէջ։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ Գիտութեանց Ակադեմիոյ ընդհանուր քարտուղար Մ. Հուպնէր Դշ. օր յանկարծամահ եղեր է փողոցին մէջ։

ՊԷՐՊԷՐ-ՍՈՒԱՔԻՄԻ հեռագրական գծերուն շինութիւնն աւարտած ըլլալով, հաղորդակցութիւնք սկսած են, Սուաքիմի և Քասալայի միջեւ, Եգիպտոսի և Սուաքիմի զինուորական երկաթուղւոյ գծերուն վրայէն։

ՎԻԼՀԷԼՄ կայսր անցեալ կիր. օր Մեսինայէ Իտալիոյ Թագուհւոյն ծննդեան տարեդարձին առթիւ՝ անոր ղրկեց Արեւելքէն իրեն հետ բերած թանկագին գորգերէն չորսը։

ՆԻԿԷՐԻ անգլ. գաղութին վարչութիւնն, որ մինչև հիմա արտաքին գործոց պաշտօնարանին հետ կապուած էր, Յունվար 1էն սկսեալ գաղթային գործոց պաշտօնարանէն կախում պիտի ունենայ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՔ Սամանահէ Բուլպա ղրկեցին դարձեալ կէս կիսաբաժին, մէկ գունդ ի Բինար տել Ռիօ, մէկ գունդ ի Մարիէլ եւ մէկ գունդ ի Կուանայէ (Քուպայի ցամաքին վրայ)։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ կառավարութիւնը ծանուցագիր մը հրատարակելով, կոչում կ'ընէ բոլոր կուսակցութեանց որ, եթէ կ'փափաքին Սպանիան խաղաղ նուաճանգիստն հասած տեսնել, օգնեն կառավարութեան և յարգեն Ազգային Պարտքին համար անոր ընելիք կարգադրութիւնները։ Պէտք է որ, կ'ըսէ ծանուցագիրը, ամէն մարդ որ չուզեր օտար դրամագլուխներուն Սպանիայէ դուրս ելնելն, համբերէ և ազգային վարկը չանարգէ։

ՊԵՐԼԻՆԻ մէջ վախն սկսեր է տիրել Ֆրանսայի և Իտալիոյ առեւտրական նոր դաշնագրին հետեւութեանց վրայ։ Տասն տարիէ ի վեր Գերմանիա միայն կ'օգտուէր Իտալիոյ և Ֆրանսայի մաքսային պատերազմէն։ Հիմա շատ հաւանական է որ Իտալացիք պիտի սկսին ֆրանսական ապրանք ներածել նոր սակագիններուն դիւրութեանց պատճառաւ։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՔԱՐԻԶ, 26 Նոյմ.—Զօր. Զիւռլէնտէնի որոշումն, որով գնդապետ Բիքառ Դեկտ. 12ին պիտի Ներկայանայ Զինուորական Ատենին, մասնաւորին մէջ բուռն վիճաբանութիւններու առիթ կուտայ։ Լրագիրներուն մեծ մասը կարծիք կ'յայտնէ թէ այս դատ, որ Տրէյֆիւսի դատին հետ կապ ունի, պէտք էր միայն Վճռաբեկ Ատեանին որոշումէն յետոյ տեղի ունենար։

—Ծերակոյտին Հանրապետական չորս խմբակներու նախագահները վարչապետ Մ. Տիւբիւի քով գացին, խնդրելու որ Բիքառի պատերազմական ատենին առջև ելնելն յետաձգուի, մինչև որ Վճռաբեկ Ատեանն իր քննութիւնը կատարէ։ Մ. Տիւբիւի պատասխանին կ'սպասուի վայրկեանէ վայրկեան։

ԲԵՇԹԱ.— Հանդարտութիւնն հաստատուած կ'երևի։ Գրեթէ բոլոր դպրոցականներն, որք ձերբակալուած էին, ազատ թողուեցան։

ՎԻԵՆՆԱ.—Լրագիրներուն մեծ մասը կ'պարսաւէ համալսարականներն ու ընկերվարականներն, որք երէկ մերժեցին ներկայ գտնուիլ կայսեր յոբելեանին առթիւ տեղի ունեցած հանդիսաւոր նիստին։

ԲՈՑՏԱՄ.—Գերման կայսերական ամոլն այսօր Բոցտամ ժամանեց։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ Երեսփ. ժողովը Դեկտ. 6ին պիտի գումարուի Վիլհէլմ Բ.ի ներկայութեամբ, որ իր բացման ճառով պիտի ակնարկէ իր Արեւելքի ճամբորդութեան լաւ արդիւնքներուն։

ՔԱՐԻԶ, 16 Նոյ.—Տրէյֆիւսի խնդրոյն մէջ Ծերակոյտին միջամտութիւնը մեծ յուզում յառաջ բերաւ։

—Ջիպրալթարէ եկած վերջին լուրեր կ'ծանուցանեն թէ անգլ. նաւատորմին հրամանատարը Շուզան կղզիներու զանազան կէտերուն վրայ անգլ. դրօշ պարզած է։

—Բարիզի կառավարիչ Զօր. Զիւրլէնտէնի հրաժարման զրոյցը կ'հերքուի պաշտօնապէս։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիոյ արքունիքն որոշեց տարւոյն մէկ մասը Բէշթայի մէջ բնակիլ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԻՔԱՌԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՔԱՐԻԶ, 27 Նոյ. Ծերակոյտի հանրապետական չորս խմբակներն այսօր գումարուեցան, և իրենց նախընթաց աւուր ձեռնարկին հանդէպ վարչապետ Տիւբիւի բացարձակ լռութեան առջեւ, որոշեցին նախագահ Մ. Լուպէէ խնդրել Ծերակոյտին գումարումը վաղուան համար։ Մ. Լուպէ, Մ Մ. Տիւբիւի եւ Ֆրէսինէի հետ խորհրդակցելէ յետոյ, մերժողական պատասխան տուաւ, որովհետեւ կառավարութիւնն որոշած է որ դատական նախարար Մ. Լըպրէ վաղը պիտի պատասխանէ Երեսփոխանական Ժողովոյ մէջ Մ. Անթիտ Պուայէի հարցապնդման, ի մասին Բիքառի գործին։

—Ծերակոյտի հանրապետական խմբակներն որոշեցին Ծերակոյտին մէջ անմիջապէս հարցապնդում մ'ընել, եթէ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ կառավարութեան վաղուան յայտարարութիւնը գոհացուցիչ չըլլայ իրենց, Բիքառի գործին համար։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 31
Ամենէն բարձր գին	»	24 33½
Ամենէն վար գին	»	24 29
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 ½
Ամենէն բարձր գին	»	109 ¾
Ամենէն վար գին	»	109 ¼
ԲԱՑՈՒՄ 16 Նոյմ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 35
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	110 ¼
Օսմանիյէ	»	— —
Րէժի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ Օթ.Թմ.	Օ. Ո	9 25
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 06
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 01
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	750 —
» ժուիսանս	»	250 —
» պարտաթ.	»	495 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	301 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	456 —
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	1 25
» ութ օրուան	»	2 75
Ռումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	— —
» մէկ ամսուան	»	— —
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 13
Անգլիական ոսկի	»	110 06
Բոլ Էմբէրիալ	»	90 15
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 01
Մէթալիք	»	97 30
Ռուպլ Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 57
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 20
Բարիզ 3 »	Ֆր.	23 03¾
Ֆիօրին ժանտա	»	10 90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 26 Նոյմ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	47 25
» » » Գ.	»	26 31
» » » Դ. բաց.	»	— —
» » » Դ. գոց.	»	22 37
Փոխառութիւն Գասապա	»	— —
» Օսմ. 3½ %	»	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 75
Այտընի Երկաթուղի	»	10 50
Եգիպտական միացեալ	»	107 25
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	110 93
Հելլենական 5 %	»	40 50
Մոնոբոլ Հելլենական 4 %	»	45 —
Ռանթ » 4 %	»	33 —
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	— —
» նոր » 6 % 1892	»	93 75
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 55
Դրամադեղչ	»	4 —
ՊԵՐԼԻՆ, 26 Նոյմ.		
Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	98 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 80
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 10
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 26
ՔԱՐԻԶ, 26 Նոյմ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. բաց.	ղրշ.	22 70
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. գոց.	»	22 70
» » » Բ.	»	48 20
» » » Գ.	»	27 —
Օսմանիյէ	»	398 50
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	112 50
Օսմ. Րէժի	»	286 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	547 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102 32
Քրէտի Լիօնէ	»	864 —
Պանք տը Բառի	»	945 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3657 —
Իտալական Ռանթ	»	94 87
Սպանիական արտաքին	Ա. Ո.	42 12
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 30½
Դրամադեղչ	»	3 —
ՎԻԵՆՆԱ, 26 Նոյմ.		
Փոխան. Բարիզի վրայ	ֆիոր.	47 65
» Լոնտոնի վրայ	»	120 70
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58 80
Օսմ. Րէժի	»	130 20

ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷՆ նոր վերադարձող Սահակեան վարժարանի Նախկին շրջանաւարտ մը պատրաստ է Գերմաներէն դասեր աւանդել. ամսը 8 դաս՝ 3 մէճտ.ի։ Դիմել Զագմագճըլար թիւ 29 Աչճեան գրատունը, կամ Սկիւտար Սէլամսըզ Փիշտօֆճեան վաճառատունը։ 10—3

ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ապրանաց համար կարդալ Դ. երեսի ազդը։

ԿԵՂԾԵՐՆ ԵԼԱ՛Ծ ԵՆ

Մէրճանօֆ վաճառատան ռուս. լաստիկներուն գտած ընդունելութիւնն ծանօթ է։ Ժողովրդեան վնասէն շահուողներ կեղծէն օգտուելու դիտումով, ռուսական լաստիկ կալօշներու կեղծը շինել տուած են, որք իսկականին նման ռուսերէն գիր, մարգա և թուական կը կրեն, և կեղծ ըլլալը զանազանել դժուար է։ Նկատելով որ մեր յաճախորդներն խաբուելով փտուն լաստիկներ կ'գնեն եւ դրամնին պարապը վատնած կ'ըլլան, ռուս. լաստիկ գնել փափաքողներու դիւրութեան համար, անոնց մարքաները դրինք աստ։

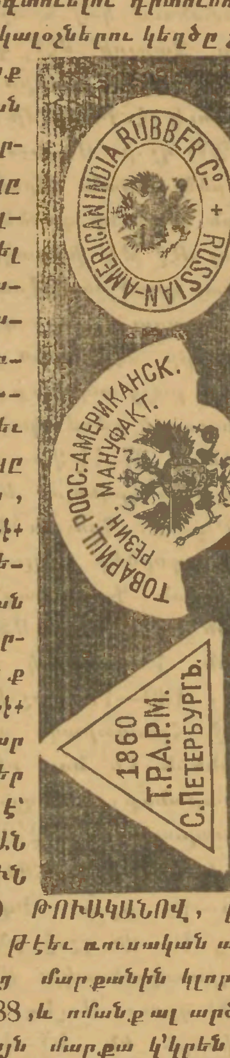

Ամէն լաստիկ պէտք է ասոնց յար և նման նշաններ կրէ ճշգիւ, այն է՝ երկու ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐԾԻՒ, ԵՌԱՆԿԻՒՆ ՄԱՐՔԱ ՄԸ 1860 ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ, իսկ կեղծերէն ոմանք թէեւ ռուսական արծիւ կ'կրեն, բայց մարքանին կլոր է և թուականը 1888, և ոմանք ալ արծիւ չունին և եռագոյն մարքա կ'կրեն։

Ռուս. լաստիկներու ներկայացուցիչ
Մ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ

Կ. Պոլիս Պահճէ-Գափու Մէյտանճըգ փողոց թիւ 54—56։ 15—9

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք ՀԱՐՍՏԱՆԱԼ

Կ'ուզէ՞ք այս նպատակաւ գնել Սոֆիա քաղաքին առաջին վիճակահանութեան տոմսերը բուն գնով.

Ա. կարգ 1 տոմսակ ամբողջ	10	Ֆր.
½ »	5	»
¼ »	2.50	»
⅛ »	1.25	»

Եթէ շահելու ըլլաք, կ'ուզէ՞ք ձեր դրամը գանձել նոյն իսկ Պոլսոյ մէջ.

ՖՐ. 500,000

Գնեցէք միայն այս տոմսակները Ցէնտէ և Ընկ.եան Պանքէ, քոմանտիթ Ընկ. ի Սոֆիա, կամ դիմեցէք իր Գործակալութեան, Պոլիս, Մէհմէտ Ալի Փաշա Խան թիւ 22։ 5—3

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՑԱՆԹԱԲԵՐՔ.—Ցորեն.— Ժամանեցին 6,700 պարկ Թրիէսթէ, 1,100 ռուսական, և 200 պարկ փոշի և ծախուեցան 86-89 և 84 ղշ.էն։ Խաշխաշ.—Ժամանեցին և ծախուեցան 1,200 պարկ։ Կ'արժէ օխան 5—6 ղշ։ Բրինձ.—Ո՛չ Եգիպտական եկաւ եւ ոչ Ռանկունէ. Ժամանեցին 200 Րիզոն. և 300 պարկ Ճապոնական։ Գիներն են Եգիպտական 85 ղշ., 43—44 Րիզոն ֆր. և Ռանկուն 108 ղշ։ Սէլանիկէ կարագ.—Թակառուքի վրայ քանի մը գործեր եղան օխան 11 ղշ.էն։ Մոմ.—Ժամանեցին և ծախուեցան 1000 անտուկ։ Պելճ. Պռոֆոր՝ քիլոն 3.87½ ղշ. Ֆուլրնիէ՝ անտուկը 48 ղշ. Արոլոն՝ 45 ղշ։ Քարիւղ.— Թրանզիթի վրայ բաւական գործ կայ, անտուկը 19-20 ղշ.էն։ Պոլսոյ մէջ անտուկը 24 ղշ., ոսկին 100 ղշ.էն։

ՄԵՏԱՂ.—Երկաթ.—Շատ գործ չեղաւ։ Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱԼԻՔՈԼ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 28 տակառ Ռւլատոֆքա, 79 տակառ Թէրէշչէնքօ, 31 տակառ Քորտաքոֆքա, 15 տակառ Կէնօբտօ, 55 տակառ ռումանական։ Մեծ խնդրանք կայ. գիներն ամուր են. պատրաստը կ'պակսի։

ՀԱՆՐԱՄԹՈՒԽ.— Բաւական կարեւոր գործեր եղան։ Կ'արժէ Քարտիֆ՝ 24.6, Նիւքասլ՝ 21.6 եւ սկովտական՝ 20½—23։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ. — Հրապարակի վրայ գործերը կայուն են։ Մանածի, մարմաշի, կտաւի և տպածոյի վրայ շատ գործ չեղաւ։

ԱՐՏԱՄԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ.—Թէֆթիք.—100 հակ ծախուեցան զանազան տե-

ՀԸՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԸՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 13,558,989
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐԻՈՅ 2,927,988

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,125,558
ՀԱՍՈՅԹ 1897 ՏԱՐԻՈՅ 1,095,873

Ընկերութիւնք իրենց Կ. Պոլսոյ Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առաջարկեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագնի սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն շարժական ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոյ մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։—Նաեւ երբ աղէտալից իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փոխանն 31,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ե. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

սակ 14—18½ ղրուշի օխան։ Բուրդ.— Նոր արտադրութիւնք անցած տարուանին չափ առատ չեն գար։ Կայսերական գործարանք գնումներ կ'կատարեն։ Իզմիրի մէջ գործերը դադրած են։ Բամպակ.— Ո՛չ ժամանում կայ եւ ոչ վաճառում։ Մերսըր Զարշըի մէջ գործերը սանձմանափակ են։ Իզմիրի մէջ առեւտուրը բանուկ չէ։ Քանի մը գործեր եղան 200—205 ղշ.ի։ Մեդր.— Հոս քանի մը գործեր եղան։ Պրուսայի մէջ բաւական կարեւոր գործեր եղան։ Մարսիլիոյ մէջ թէ՛ խոզակի եւ թէ մետաքսի վրայ գործ չկայ։ Լոնտոնի հրապարակին հանդարտ է, բայց գիներն ամուր են։ Իզմիրի մէջ միշտ խոզակի խնդրանք կայ, բայց ապրանք քիչ կուգայ։ Ի Լիոն Պրուսայի բժժական մետաքսի [կաճէ] գինն է 37-44 ֆր., Սուրիա՝ 41—44, Սուրիոյ կրկնոլոր մետաքս [Օրկանսէն] 44½—48. Պրուսա 44½։ Կոպերտ.—Բանուկ գործեր կ'ըլլան. մասնաւորապէս Շիրվան, Գարապաղ, Բազար եւ Աֆղան ծախուեցան։ Աֆիոն.— Ծախուեցան 40 սնտուկ զանազան տեսակէ, 130—170 ղրշ.ի օխան։ Իզմիրի մէջ հրապարակն աւելի բանուկ է. գիներն են՝ նոր բերք Գարահիսար, բնարանոք, 100 ղշ., Թէլքէլ 90 ղշ. Պատրաստ կայ 2405 սնտուկ։ Գալխէճ.— Վաճառումները կ'շարունակեն 16—18 ղշ.ի։ Իզմիրի մէջ գործ կայ. 16—28 ղշ.ի բնականն եւ 23 ղշ.ի սպիտակ տեսակը։ Մահմուտիյէ.— 60—200 ղրուշ։ Սալէպ. Վաճառում չկայ։ Գիներն են 10—14 ղրշ. օխան։ Դեղին ձէղբամ.— Հոս վաճառում չեղաւ։ Իզմիրի մէջ բանուկ գործ կայ օխան 20 ղշ. էն։ Դեղին ծէհբի.—Գործ չեղաւ։ Իզմիրի մէջ ալ գործ չեղաւ։ Գիտոր.— Վաճառում չկայ. գիներն հաստատ են. օխան 3—7 ղրշ։ Մոմ.— Գործ չկայ։ Ընկոյզ.— գործ չեղաւ. այս տարուան բերքն առորին է. 100 օխան 92—90 ղրշ։ Կոճի.— Կ'արժէ կենդինարը 110—120 ղշ։ Գիները բարձրանալու հակամէտ են բերքին քանակութեան վրայ առնուած աննպաստ լուրերուն պատճառաւ, թէեւ տեսակի կողմէ լաւ է։ Խաշխաշ.— վաճառումն աննշան է. բայց գիներն հաստատ են. Կենդինարն 35—70—75 ղրուշ։ Պիստակ.— Գործ չեղաւ հոս. Իզմիրի մէջ վաճառման եղանակն անցած է։ Թուզին գինը կ'բարձրանայ, բայց չամիչինը կ'իջնայ։ Նուշ.— 5—5½ ղշ։ Զոփի.—Օխան 20 փր.էն 4½ ղշ։ Թուղ.—1½—3¼ ղշ. օխան։ Մազպէկ.—Գիներն անփոփոխ են։ Օխան 22—45 ղշ։

(Ա... Սէնէկի Լըսթէր, 26 Նոյմ.)

ԻՆՊԱՍՏ ԻՍԼԱՄ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ՍԻԿԱՌԻ ԸՆՏԻՐ ԹՈՒՂԹ

Հասարակութեան կ'թողունք փորձով գնահատել այն սիկառի թղթին ազնուութիւնը։ Կրթական նախարարութեան եւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան արտօնութեամբ հրապարակ հանուած այս Թուղթին հասոյթը, Կրթական նախարարութեան անմիջական հսկողութեան տակ, յատկացած է Իսլամ վարժարանաց։ Կ. Պոլսէն, Հիւանի պէյ եւ Ընկ.ի գործարանէն եւ մթերանոցէն պիտի գրկուի ամէն տեղ այս թուղթը։ Օտար երկիրներէ բերուած այն թուղթերն, որոց վրայ «Իսլամ վարժարանաց օգտին յատուկ է» խօսքը գրուած եւ մեր գործարանին նշանը դրոշմուած չըլլան, կեղծ պիտի նկատուին եւ մաքսային վարչութեան ու տեղական իշխանութեանց կողմէ պիտի գրաւուին։ Կեղծողներն ալ պատասխանատու պիտի բանուին օրինաց առջեւ։ Նկատ են այն բոլոր ծրարներն որք Կրթական Նախարարութեան կնիքը չեն կրեր եւ այն տուփերն որք Հիւանի պէյ եւ Ընկ. կնիքէն զուրկ են։ Լոկ արեգործական նպատակաւ հաստատուած այս ձեռնարկն յուսալի է թէ ընդհ. գնահատութեան պիտի արժանանայ։ Մթերանոցն է Պապը Ալի ճէատտէսի Թիւ 38. կ'ծախուի նաեւ բոլոր թղթավաճառներուն քով. 20—1

ԱՒԱՍԻԿ ՄԻ ՀԱՑ ԴԵՐՋԱԿ ՈՐՈՒՆ ՉԻ ՊԱԿՍԻՐ ՃԱՇԱԿ

Զմրան յարմար Նուրբ ճաշակաւ պատրաստուած, անգլիական, գաղղիական ամէն կերպասներէ չափաւոր գիներով հագուստ շինել տալ փափաքողք, Թոդ Հաճին դիմել Փէշտիմալճեան վաճառատունն. ի Պահճէ-Գաբու Համիտիյէ Թիւրպէսիի դիմաց Թիւ 21. 70—6

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ
ՇԱԼՃԵԱՆ եւ ԹԱՎՇԱՆԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ ԹԻՒ 63, ԻԶՄԻՏ ՕԹԷԼԻՆ ԴԻՄԱՑ

Այս վաճառատուն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'առնայ ամէն տեսակ ասեղնագործի եւ ձեռագործի վերաբերեալ նիւթեր, ընտիր ապրանքներու ճոխ մթերք մ'ունի, ինչպէս օթլաղ, գատիֆէ, բիւլիւչ գօրաօնէ Էպրիշիմ. Ալճէրիայի եւ Ֆլօշ մետաքս, չինիլ, արմա, կլապտան, Ծավսի եւ ուրիշ ամէն տեսակ քանվաներ. գորգի եւ բարձի համար նոր մօտէլներ, թաւշեայ եւ մետաքսեայ քօրտօններ ևն։

Աթլազի եւ Թաւիշի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու ճոխ հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կը գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանավա գործեր ևն։

Օժիտի համար յանձնարարուած ձեռագործներ, ճաշակաւոր կերպով կ'պատրաստուին։

Կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց Պատ. յաճախորդներ ինչպէս նաեւ դպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կը փափաքին, կատարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն եւ գներու չափաւորութենէն։ Ասեղնագործի օրինակներ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատան մէջ։ 100—10

«ԲԱՆԱԼԻ» ՆՇԱՆՈՎ ԼԱՍԹԻՔ ԳՈՐՇԱՄՆԵՑԷՔ

Նէջէֆի մարկա   Արջունի մարկա

Այս լաստիքներ գեղեցիկ, անձրեւոտ եւ ձիւնի ժամանակներու համար, Էտինպուրկի ՊԷՆՏԻԹ եղբարց գործատան մէջ պատրաստուած են. Բարեձեւութենէ զատ, հաստատուն են, եւ ազնուական տեսակէտով միւս ամէն տեսակները կ'գերազանցեն. Կ. Պոլսէն գիմումներու վրայ, իրենց մասնաճիւղն հաստատուած են Պոլիս Բէզազճըը Օղլու Խան, Թիւ 11 եւ 18. 30—23

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ
ԱՐՍԷՆԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ
1899 Թուականի Բերկրութ.

Կ'պարունակէ Հայոց ու Հաղմէական Հայոց տօրեայ յիշատակութիւններն, Յունաց ու Լատինաց գլխաւոր տօներն եւ Տօնկաց ու Հրէից նշանաւոր օրերն են. Գին 40 ՓԱՐԱՅ.—

ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

Առաջնոյն վրայ աւելցուած 304 էրես, ընտանեկան, առողջապահական, պատմական եւ այլ զանազան օգտակար տեղեկութիւններ. —Գին 100 ՓԱՐԱՅ.

Կ'գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով, կեդրոնատեղին Մաաթէոսեան վաճառատունը, Թիւ 27, Ֆինճանճըլար Կ. Պոլիս. 10—3
Մեծաքանակ գնողներու [illegible]

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերփուլ եւ Միջերկրականի միջեւ [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիս	3500	Թիպս	2500
Ռամսէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիւս	3500	Նէրգիս	2500
Անթիպիս	3000	Բերա	2250
Ապօզ	3000	Օսիրիս	2250
Անուբիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլը	3550	[illegible]	1500
[illegible]	2750	[illegible]	1500

«Փարօս» շոգ. Նաւ. Բառեւ ամսոյս գէպ ի 16ին Լիվրբուլէ հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով.
Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒՐԹՕԼ եւ ԸՆԿ. Ուսթիւնճի խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ. 34, Ճէյմս Սթ.ի թի, Լիվրբուլ

ԷՔԻԹԱՊԼ
ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 եւ ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՓԵՐԱ, ՓԱՐԻԶ

		Ֆր.
Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը)	1 ՄԻԼԻԱՌ	227,658,000
Պահեստներու առաւելութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն. Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս աստիճան մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի).		261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը		813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի		251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին		109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՌ	425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ ունեցած է
Յաւելում մը 37,657,476.05 ֆր.ի յաւելուածկ. պահեստին վրայ) Ոչ մէկ Ընկ. այս
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելուած-
» 151,654,140.95 » Նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է.

ԷՔԻԹԱՊԼ իր սակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի եւ յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ՝ ԷՔԻԹԱՊԼի գիները տարիքի եւ տեսակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեվճարի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ է Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Պահճէ-Գաբու Անանիատի խան Թիւ 20—21—22.

ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻ

«Իտոտով եւ «Թանէնով պատրաստուած է. արիւնը կ'մաքրէ եւ կազմուածքը կ'զօրացնէ. կ'բժշկէ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆ, ԱՆՈՒՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՏԺԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԽՈՅԼԸ (սրրաճա). ԹՈՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ու ՀԻՒՄԱՑՒ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.

Խիստ քաղցրահամ է եւ ԹԷ ՉԿԱՆ ԻՒՂԻ տեղ գործածուի, անկէ շրկնապատիկ աւելի օգտակարութիւն առաջ կ'բերէ։

Կ'ծախուի Թուրքիոյ ամէն դեղարաններուն մէջ. 52—51

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ՏԱՐԵՑՈՅՑ
1899 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ԳԻՆ 6 ՂՐՈՒՇ

Կեդրոնատեղին է, Էսկի Զապթիէ ճատտէսի, Թիւ 61, Նշան Կ. Պէրպէրեանի տպարանը։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ.
Արտասահման 40 ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10. Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Ռոքայէ։

Իւրմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք
[illegible]

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ԹՐԱԳՐՈՑ
Կ. Պոլիս, Նº 23,25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (85)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

Վ Ե Պ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Կարապետ բան մը գիտէ՞, ընդմիջեց վաճառականն, որ երբեք կարեւորութիւն չէր տար Անթուանէթի չաղակրատութիւններուն։

—Ոչ, պատասխանեց պառաւը, օրիորդն անոր ալ բան մը յայտնել չ'ուզեր, առանձին կ'տառապի։

Երբ ա՛խ մը քաշեց Բօլ Շիսօն ու սպասուհին ճամբու դնելով, կքեցաւ մնաց թիկնաթոռին վրայ։ Թշուառ մարդը, դատելու կարողութիւնը կորսնցուցած էր վայրկենաբար, եւ գրեթէ զգայարանքները գործելէ դադրածէին այն պահուն։ Ո՞ւր էր, ո՞վ կար քովը, ի՞նչ կանցնէր կ'դառնար իր շուրջ, չէր գիտեր։ Աչքերը խոշոր խոշոր բացած կ'նայէր թէեւ, բայց բան մը չէր տեսներ։ Նիւթէն բարձրացած էր, սակայն հոգին ալ չէր գործեր եւ այսպէս հոգեկան անբացատրելի կացութեան մը մէջ, բաւին բուն նշանակութեամբ անզգայ, կ'տառապէր։

Ալ չէր ապրիր Բօլ Շիսօն. արդարեւ կենսական ոյժը կատարեալ էր, սակայն ուղեղը չէր իշխեր զգայարանքներուն վրայ եւ այս առթիւ զգայազիրկի նման բան մ'էր գրեթէ։ Վշտահար մարդն երկար ժամանակ մնաց այս դիրքին մէջ, առանց աջ կամ ձախ դառնալուն եւ ոչ իսկ բանի մը վրայ խորհելու, յետոյ կամաց կամաց սթափեցաւ եւ ոտքի ելլելով, սկսաւ մեծ մեծ քայլեր առնել սենեկին մէջ։

Սպասուհիին յայտնութիւնը գեռ նոր արձագանք կ'գտնէր մտքին մէջ եւ հիմայ միայն սկսած էր խորհիլ անոր վրայ.

—Լուիզ սիրահարա՛ծ։

Անըղձհատ այս պարբերութիւնը կ'կրկնէր, չկրնալով կայանք մը տալ որոշումներուն։ Աղջկանը սիրահարութիւնը չէր որ վիշտ կ'պատճառէր իրեն եւ ոչ ալ անոր սիրտ տուած երիտասարդն անարժան կ'գտնէր. ոչ, դեռ այս կէտերուն վրայ չէր խորհիր վաճառականն, առայժմ դէպքին անակնկալ հանգամանքն էր որ զինք այս աստիճան կ'ձնշէր։

Ուստի այս տխուր յայտնութեան առաջին ազդեցութենէն վերջ, սիկառ մը վառեց եւ սկսաւ մանրամասնօրէն ուսումնասիրել խնդիրը։ Ուշ կամ կանուխ պիտի ամուսնացնէր աղջիկը, ահիկայ բացորոշ էր եւ ինք Լուիզէ աւելի կ'փափաքէր օր առաջ վայելել այդ քաղցր հաճոյքը, բայց միթէ Շիսօններու դիրքին յարմար ամուսնութիւն մը պիտի ըլլա՞ր այս։ Արդարեւ գնահատելի բարեմասնութիւններով օժտուած երիտասարդ մ'էր Կարապետ եւ լաւագոյն կ'խոստանար, սակայն կարժէ՞ր որ Բօլ Շիսօնի փեսան ըլլար։

Այս կէտ չատ ծանր կ'ուգար իրեն եւ Փրանսական հպարտութեամբ, չէր կրնար ներել որ աղջիկն անոք անօգնական օտարականի մը հետ ամուսնանայ։ Նթէ հարուստ չէր, գէթ դիրք մ'ալ չունէր Կարապետ, որ անով շըլացնէին հասարակութեան աչքը, հիմայ ի՞նչ պիտի պատասխանէին, երբ երիտասարդն իրր իրենց փեսան ներկայացնել պէտք ըլլար ընկերութեանց մէջ։ Ո՞վ էր, ո՞ր ընտանեաց կ'պատկանէր, ի՞նչ գործ ունէր. այս հարցեր բնականաբար անպատասխանի պիտի մնային եւ Բօլ Շիսօն աղջիկը չէր կրնար տալ երիտասարդի մը, որուն ընտանիքն իսկ անծանօթ էր։

Գրքին մէկ երեսն էր այս սակայն. հապա մի՞ւս երեսը. հապա Լուի՞զ, այն փափուկ աղջիկն, որ հիմա կամաց կամաց գերեզմանին կ'մօտենար, ա՞ն ինչ պիտի ըլլար։ Այս կէտ վերջէն ներկայացաւ խեղճ հօր երեւակայութեան, որ ծայր աստիճան յուսահատելով սկըսաւ նողկանք զգալ կեանքէն։

Ի՞նչ ընէր հիմայ. զոհողութիւն մը անհրաժեշտ էր. կամ դիրքը կամ զաւակը, երկուքէն ո՞րը պէտք էր ընտրել։ Աղջիկը Կարապետին հետ ամուսնացնել, անոր մահը փութացնել պիտի ըլլար, ամուսնացնել Շիսօններու փառաւոր անուան համար ատորնացում մ'էր բնականաբար։ Ուստի խեղճ վաճառականն այս երկու չարիքին փոքրագոյնն ընտրելու համար շուարած, երբ առանձին կ'առանձնանար, սենեակին դուռը մեղմօրէն բացուեցաւ եւ Լուիզ ներս մտաւ։

Բօլ Շիսօն աղջիկը տեսնելով, վայրկենարար ժողվեց ինքզինք, ու կեղծ զուարթութիւնով մը,

—Ո՞ւր էիր աղջիկս, հարցուց։

Ուշիմ աղջիկը հօրը դէմքէն դատելով անոր տառապանքը, փոխանակ հարցումին ուղղակի պատասխան տալու, թեւերուն մէջ նետուեցաւ ու հրեշտակային ձայնով մը,

—Ինչո՞ւ այսպէս տխուր ես հայր իմ, գոչեց։

—Կ'սխալիս զաւակս, պատասխանեց փղձկած հայրը, ջերմ սիրով աղջիկն համբուրելով. տխրելու մասնաւոր պատճառ մը չունիմ, վաճառատան գործերն են որ կ'զբաղեցնեն զիս։

—Բայց երբեք այսչափ մտազբաղ տեսած չէի զձեզ, միթէ անակնկա՞լ մը կ'նշմարէք վաճառատան գործերուն մէջ։

Բօլ Շիսօն ժպտեցաւ ու կրկին աղջիկն համբուրելով,

—Ոչ, զաւակս ըսաւ, վաճառատան գործերն իրենց սովորական ընթացքին մէջ են, Մ. Կարապետ մանաւանդ՝ իր ընտրելագոյն հանգամանքներով նոր ոյժ մը եղաւ վաճառատան համար, ուստի փտահ ըլլալու ես որ բնաւ անակնկալ մը չկայ հոն. իսկ թէ տնական գործերուն մէջ անակնկալ մը պատահած է, առոր դո՛ւք պէտք է պատասխանէք։

Լուիզ սովորականէն տարբեր գրտնելով հօրը լեզուն, չկրցաւ նշանակութիւն տալ, անոր՝ Կարապետի անունն ու անակնկալն իրարու եռեւէ արտասանելուն, արդեօք հայրը կռահա՞ծ էր իր սէրն ու ակնարկութի՞ւն ընել կ'ուզէր. ուստի քիչ մը բացատրութիւն ստանալու հետաքրքրութեամբ,

—Ի՞նչ անակնկալ կ'յուսաք որ պատահի տան մէջ հարցուց։

—Անակնկալը կ'յուսացուի՞ զաւակս, պատասխանեց վաճառականը, շարունակելով մանր մունր ակնարկութիւններ ուղղել աղջկանն, եթէ ո եւ է դէպք յուսալի ըլլայ, անակնկալ չկրնար ըլլալ։

Ի՞նչ ըսել կ'ուզէր հայրը, ալ հիմա բացորոշ էր որ բան մը կար անոր լեզուին տակ, սակայն ի՞նչ էր. Օր. Շիսօն հետզհետէ հետաքրքրուելով,

—Ո՛հ հայր իմ, յարեց նազանքով մը, ինձ այնպէս կ'թուի որ բան մը հասկցնել կ'ուզէք եւ անոր համար դարձուածներով կ'խօսիք, բայց պէտք է խոստովանիմ որ բնաւ բան մը չեմ հասկնար ձեր ակնարկութիւններէն։

—Եթէ բան մը չէք հասկնար, ուրեմն իմ խօսքերս ալ ակնարկութիւն ըլլալէ կ'դադրին, ըսաւ, Բօլ Շիսօն, գորովալից ակնարկներով աղջիկը դիտելով։

—Բայց ձեր այս վերջին խօսք աւելի եւս անստուգութիւն կ'պատճառէ ինձ հայր իմ, գոչեց Լուիզ, չէք ուրանար որ ակնարկութիւններ կ'ընէք, այլ կը պահանջէք որ անոնց իմաստն հասկընամ. ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ այդ, որ ինձ նման, միշտ հօրն առջեւ սիրտը պարզող աղջիկ մը դարձուածքներու նշանակութիւնն ըմբռնէ։

—Նրանի թէ զգացումներդ միշտ արձակ համարձակ պարզէիր հօրդ առջեւ, գոչեց վաճառականը լրջութիւն մը տալով դէմքին, հիմայ գուցէ աւելի զուարթ գտնէիր դժբաղդ հայրդ...։

Մանկամարդ աղջիկը կասկարմիր կտրեցաւ, ալ առարկութիւն չէր վերցներ։ Հայրը հասկցած էր ամէն բան։ Բայց ո՞վ մատնած էր գաղտնիքը. պառաւ Անթուանէթի մէկ չաղակրատութեան արդիւնքն ըլլալու էր։

Բօլ Շիսօն միջոց տուաւ աղջկանը որ քանի մը վայրկեան պատրաստուի, յետոյ կրկին խօսք առնելով,

—Չէ՞ս գիտեր որ սիրելի զաւակս ըսաւ, քու կամքերդ անդառնալի հրամաններ են հօրդ համար, ո՞ր պարագային հակառակած եմ քեզ որ...

—Ո՛հ հայր յանդիմանէ, ամբաստանէ, նախատէ, անարժան աղջիկդ, հեկեկաց Լուիզ հայրն ընդմիջելով ու ձեռքերովը երկու երեսները պահելով։

Աղջկանն արցունքը տեսնե՛լ ու մահէ աւելի ծանր հարուած էր ընտանեգութ հօր համար, եւ Լուիզի արտասուքը տեսնելով, անմիջապէս թեւերուն մէջ առաւ զայն ու իր արցունքները միացնելով,

—Ինչո՞ւ զաւակս, ինչու, հեծկլտաց։

Շար.